

AKTUELLT • PRODUKTNYHETER | LEDARE • DEN DÄR GUNNAR ...

STOR INTERVJU

mm

MUSIKERMAGASINET

NR 7-2022 • UTGÅVA 413 • PRIS 79:–

ADOLPHSON & FALK OM
SITT NYA PROJEKT

GUNNAR GUIDAR: SÅ BYGGER DU DIN EGEN GITARRFÖRSTÄRKARE

FENDER

TWEED DELUXE – DEL 2

TESTER

DPA

4055 KICK-DRUM MICROPHONE

SABIAN

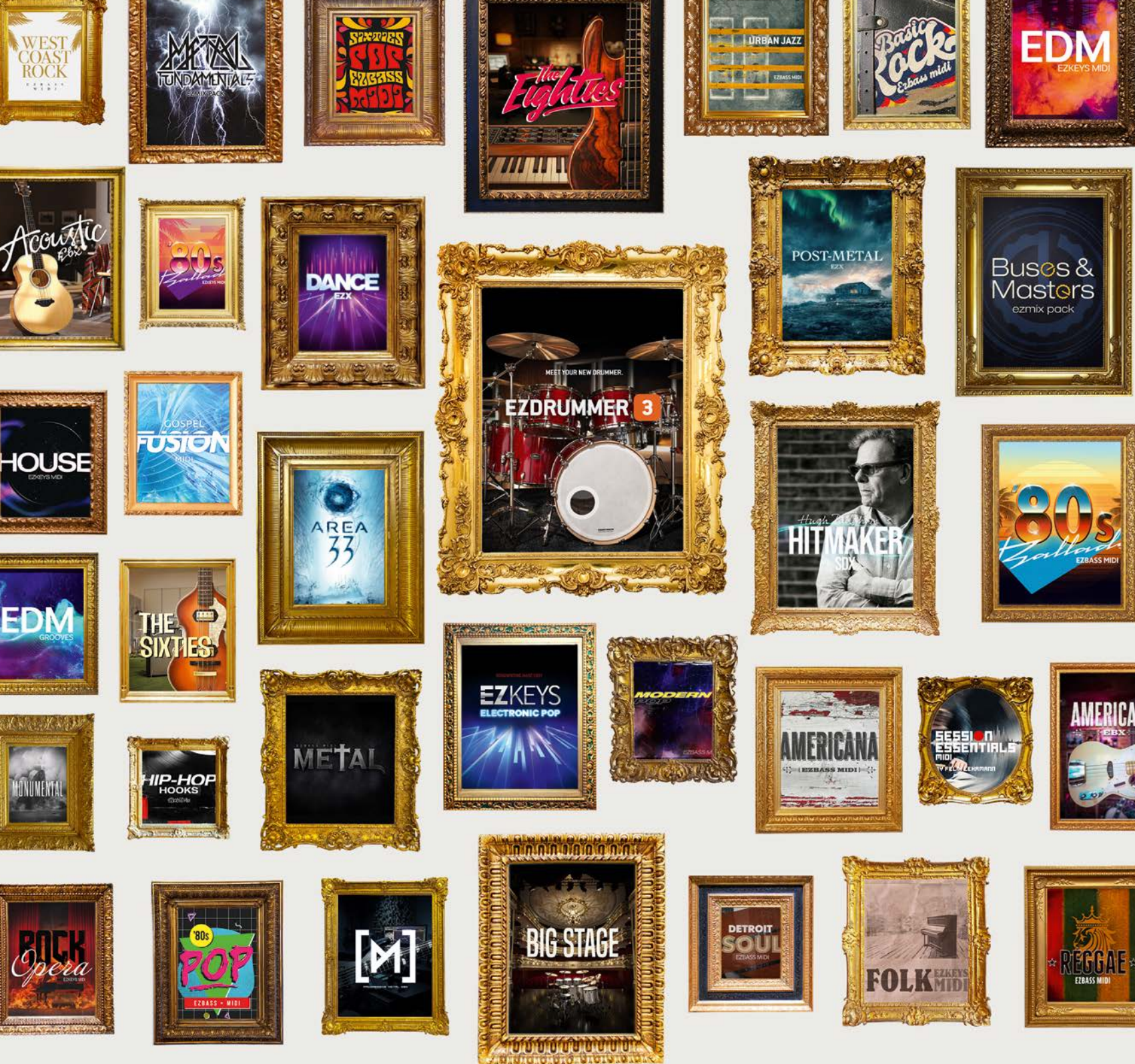
HHX ANTHOLOGY

STEINBERG

NUENDO 12

STEINBERG

VST LIVE 1.1



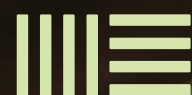
När vi summerar det gångna året kan vi stoltsera med **EZdrummer 3** och 34 andra fantastiska släpp som täcker in allt från akustiskt till elektroniskt, hårt och tungt. Vi lovar att köra på i samma anda under 2023. Vi syns och hörs på www.toontrack.com.

Toontrack

Note



Ableton.com/note





18 Svenska syntpopspionjärer

INTERVJU | ADOLPHSON & FALK

Det är ganska få konstellationer inom musikbranschen som håller i decennier och ännu färre som håller längre än 50 år. Men det strecket passerade Tomas Adolphson och Anders Falk 2018. Nu är de på gång med en turné, ett livealbum och ett spännande projekt kring förintelsen.

26 Så bygger du din egen Fender Tweed Deluxe

GUIDE | BYGGSPECIAL - DEL 2

I förra numret av Musikermagasinet gick vi igenom de första stegen för att bygga en alldeles egen gitarrförstärkare – närmare bestämt en klon av en Fender Tweed Deluxe, eller 5E3, som experterna kallar den. I det här numret avslutar vi själva byggandet och testkör förstärkaren, förhoppningsvis med strålande resultat.

TESTER

38 Sabian HHX Anthology
CYMBALER

38



42 DPA 4055 Kick-Drum Microphone
BASKAGGEMIKROFON

42



48 Steinberg VST Live 1.1
MJUKVARA

56 Steinberg Nuendo 12
MJUKVARA

48



56



ÖVRIGT

6 Ledare
CHEFREDAKTÖREN HAR ORDET

8 Aktuellt
PRODUKTNYHETER

66 Nästa nummer
VI BLICKAR FRAMÅT



Ansvarig utgivare
& annonsansvarig
Björn Hansen

031-775 65 51
bjorn@hansenforlag.se



Ekonomi
& prenumeration
Lena Hansen

031-775 65 52
lena@hansenforlag.se

Redaktionen
Datavägen 8B
436 32 Askim
Telefon: 031-775 65 50
lena@hansenforlag.se
musikermagasinet.se



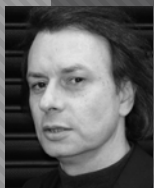
Chefredaktör
Annelie Babitz

031-775 65 54
annelie@hansenforlag.se



Art Director
Carl J. Alphonse

031-775 65 41
carl@hansenforlag.se

**Michael Dee**

Frlansjournalist baserad i London. Gjorde sin första intervju för Musikermagasinet 1988. Michael har en uppsättning gitarrer som han beskriver som "älskad fast inte särskilt värdefull".

**Mats Grundberg**

Mats jobbade tidigare som redaktör för MM i 15 år och är en flitig skribent samt gitarrist.

**Peter Marchione**

Keyboardspelande före detta chefredaktör på MM som gärna ägnar sig åt produktion, låtskrivande och ljudskrivande i olika projekt och konstellationer.

**Daniel Nygaard**

Livetekniker som turnerat med band som Deportees, älskar torsdagarnas jazzgig och har ett stort fotointresse.

**Gunnar E Olsson**

Bluesgitarrist, hemstudio-veteran och tidigare chefredaktör för MM.

**Johannes Oscarsson**

Ljudtekniker och radioproducent, inkörd på klassisk musik i riktig akustik. Grottar gärna ner sig i nördiga detaljer gällande digitalteknik och mikrofoner. Utbildad vid högskolan i Piteå.

**John Sempill**

Harspelat musik med trummor som huvudinstrument i alla slags sammanhang sedan han var nio år gammal. Det kom igång mer seriöst när han som tolvåring började spela i sitt första band, Hot Dogs.

ISSN 1401-8357

Prenumerationer: 11 nummer 650 SEK inkl. moms och frakt. Nyprenumerationskr enklast genom inbetalning på postgiro 63 47 52-0. Ange fullständigt namn och adress på talongen. Adressändring göres på vår hemsida eller via e-post till lena@hansenforlag.se. Nuvarande adress anges. Redaktionen ansvarar endast för beställt material. Eftertryck, helt eller delvis, förbjudet. I tidningens utlottningar och tävlingar svarar pristagarna själva för eventuell vinstbeskattning. Musikermagasinet utges av Hansen Förlag AB.

Den där Gunnar ...

Det finns skribenter och sedan finns det skribenter. Vad jag menar med det är att det alltid finns någon skribent som sticker ut lite extra. Gunnar E Olsson är en sådan och han har varit med oss här i mer än 30 år, varav sex år som chefredaktör och därför tycker jag att han är värd en liten eloge.

Under sina år hos MM har han antagligen skrivit fler tester än någon nu levande person inom musikteknikbranschen. Faktum är att han skrivit hundratals tester, intervjuer, tips och guider.

Första gången jag träffade Gunnar var någon gång i april 2022 (hade precis börjat här då) när han kom inrusande på kontoret med sitt vita hår på ända, andan i halsen och skulle berätta om någon av alla de idéer han har för MM. Jag trodde först att han var någon sorts skrivande hippie, men det tog inte mer än en läsning av ett av hans tester för att jag skulle förstå att jag hade att göra med en väldigt professionell, konstnärligt begåvad själ som har en förmåga att skriva om olika hemstudioprylar, nya elgitarrer med mera, på ett sådant sätt att man som läsare fångas, bara vill läsa mer.

Gunnar är dessutom en fantastisk fotograf, vilket han tidigare visat hos GE Television, företaget bakom BingoLotto, där han jobbat både som fotograf och ljudtekniker.

För alla som inte vet så består MM till 90 procent av olika tester och det är bannemej en konststart att kunna skriva om tekniska saker på ett sätt som för läsaren gör det hela lättförståeligt och intressant. Och jag har verkligen all respekt för skribenter som kan sitt ämne och väljer att göra tester och skriva om det, för det är verkligen ingen lätt grej.

I detta nummer får vi ta del av del 2 av Gunnars gitarrförstärkarbygge (del 1 kunde ni läsa i förra numret), närmare bestämt en klon av Fender Tweed Deluxe. Här löds det och dras signalkablar med mera och slutresultatet, ja, det kan ni läsa om på sidan 33. På sidan 18 bjuder vi på läsning om våra svenska syntpopspionjärer Adolphson & Falk som nu hållit ihop i mer än 50 år. Ja, ni läste rätt, mer än 50 år som duo inom musikbranschen! Det är nästan så att man vill utropa Det finns en grizzlybjörn i rummet, ring Birgitte Bardot, nu är det kokta fläsket stekt!

Detta samt en mängd intressanta tester hittar ni i detta nummer. Trevlig läsning!

Annelie Babitz
chefredaktör

annelie@hansenforlag.se



**Gör som fler än 2000 andra,
följ Musikermagasinet
på Facebook!**





Squier[®]
BY FENDER

THE 40TH ANNIVERSARY COLLECTION

GOLD EDITION

©2022 FMIC. All Rights Reserved. FENDER (standard and in stylized form), SQUIER, and the distinctive headstock shapes commonly found on FENDER® instruments are trademarks of Fender Musical Instruments Corporation and/or its affiliates, registered in the U.S. and other countries.

Text: Mats Grundberg
Nyhetstips? Mejla news@hansenforlag.se



Moog-pedaler i pluginformat

Moog har stöpt om sina analoga Moogerfoogerpedaler till pluginmoduler.

Moogerfooger Effects Plug-ins, som de kallas, omfattar alla de sju fysiska pedalerna som i sin tur utgörs av allt från rena filter till experimentella modulationseffekter. Pedalernas karaktär har enligt uppgift återskapats i detalj, samtidigt som de med steget in i den virtuella världen har fått flera nya egenskaper, som fullt stereo- och automatiseringsstöd. Möjligheten att koppla samman pedalerna med CV och låta dem moduleras varandra har också återskapats, och bland övriga detaljer hittar man signaldämpare med polvändare på CV-ingångarna, sidechain- och DC offset-funktioner. Pluggarna uppges fungera i alla inspelningsprogram under MacOS och Windows.

Pris: 249 US dollar.

Tillverkare: Moog, www.moogmusic.com



På begäran: Studio One 6

Bakom version 6 av Presonus Studio One ligger önskemål från användare och målet att underlätta det kreativa arbetet. Till toppnyheterna hör mallfunktionen Smart Templates, där allt från verktyg och funktioner till gränssnitt kan anpassas för specifika användningsområden. Besläktad är Customization Editor, där man kan skapa olika verktygsuppsättningar som man enkelt kan växla mellan. Lyrics Display är en annan nyhet som innebär att man kan integrera text i såväl noteringsdelen som i ljud- och MIDI-produktioner eller livesammanhang. För den som arbetar med ljud till rörlig bild finns nu ett globalt videospår med stöd för ett obegränsat antal filmklipp och ett dedikerat spår för inbäddat ljud. Bland de övriga nyheterna märks möjligheten att styra send-, sidechain- och cue mix-funktioner från samma regel, att man kan välja mellan olika panoreringsmetoder, ett översiktsfönster där alla funktioner på en kanal visas samlade samt nya och förbättrade pluggar.

Pris: Professional/Artist: 399,95/99,95 US dollar, prenumeration: 14,95 US dollar per år.

Tillverkare: Presonus, www.presonus.com

Upphottad harmonizerpedal från Eventide

Eventide H90 Harmonizer är en rejält upphottad stallkamrat till effektpedalen H9.

Den innehåller alla reverb-, delay-, modulations- och pitch shift-algoritmer från H9 Max plus tio nya, däribland en polyfonisk pitch shifter som uppges svara snabbt och utan oönskade bieffekter. Den har en ny kraftfull processor som medger att man nu köra två effekter samtidigt i serie eller parallellt, och som dessutom förbättrar H9-algoritmerna. Program kan aktiveras i följd efter en spellista eller ur banker om vardera tre program, medan ett performance-läge ger tillgång till sex fotomkopplare, externa inkluderade, som kan tilldelas olika realtidsfunktioner. Till skillnad från H9 har man på H90 tillgång till samtliga parametrar direkt från panelen, men det finns även en app för redigering och backup på dator. Bland övriga funktioner märks att reverb och delay kan klinga ut vid programbyten, dubbla insertanslutningar, ingångar för upp till tre extra omkopplare eller två expressionpedaler, MIDI in och ut, stöd för instrument- och linjesignaler samt inbyggd stämapparat.

Pris: 13 190 kr.



Tillverkare: Eventide, www.eventideaudio.com



Plugin med steglös fryseffekt

United Plugins presenterar Cryostasis, en plugin som steglöst fryser ljudet tills det är helt statiskt. Just möjligheten att fritt röra sig mellan olika stadi-er av frysning är en egenskap som särskiljer Cryostasis från många andra freeze-effekter. Man kan också bestämma hur snabbt nedfrysningen skall ske, antingen i exakta tidsmått, temposynkat eller via värdprogrammets automatisering. Mängden frysning regleras av en centralt placerad ratt, som flankeras av två mindre rattar, Size och Wash, som bestämmer den spektrala processens karaktär och hur mycket ljudet diffuseras. Här finns också fyra filterrelaterade reglage, Pitch, Filter, Lofi och Shift, med vilka man kan forma effekten ytterligare. Enligt tillverkaren kan Cryostasis skapa allt från spejsade ljudlandskap över robotliknande hackighet till rullbandsliknande inbromsningar. Pluggen kan storlek-förändras fritt, arbetar med 64 bitars upplösning, stödjer alla samplingsfrekvenser samt alla pluginformat under Windows och MacOS.

Pris: 79 euro.

Tillverkare: JMG Sound, www.unitedplugins.com

Balanserat och obalanserat

TK Audio har lanserat Transceiver 2, en uppdaterad version av det tillverkaren beskriver som en universell insert-station. Liksom föregångaren är den avsedd att koppla in obalanserad utrustning i en balanserad miljö, exempelvis effektpedaler i en studiomixer, ett inspelningsprogram eller till ett PA, alternativt att koppla in balanserade enheter mellan exempelvis en gitarr och en förstärkare. Den fungerar även som en aktiv DI-box med upp till +20 dB volym och för re-amping-ändamål. Enheten har fyra identiska kanaler med XLR-baserade in- och utgångar på baksidan och på fronten insertpunkter på obalanserade/balanserade teledon. Till varje insertpunkt finns reglage för in- och utnivåer samt en omkopplare för polaritetsvändning. Nytt på Transceiver 2 är att det på varje kanal tillkommit ett reglage för steglös inblandning av originalsignalen samt att nivåreglagen är stegade med 41 klickstopp för att man lättare ska kunna återskapa inställningar.

Pris: 9 495 kr.

Tillverkare: TK Audio, www.tkaudio.se



TK APPEN

TILLGÄNGLIG KULTUR

Vi hjälper dig att kostnadsfritt berätta om ditt arrangemangs tillgänglighet.

Informationen är viktig oavsett nivå på tillgänglighet. Visa om det finns ramp, ledsagare, hörselslinga redan vid biljettköp.



Idéskapare, utvecklare, föreläsare inom tillgänglighet, bemötande, kultur:
Lars-Göran Wadén och Johan Seige

Kontakt: support@tk-appen.se

www.tk-appen.se

KOSTNADSFRI APP
för både arrangör
och besökare



ALLMÄNNA
ARVSFONDEN

KULTURENS



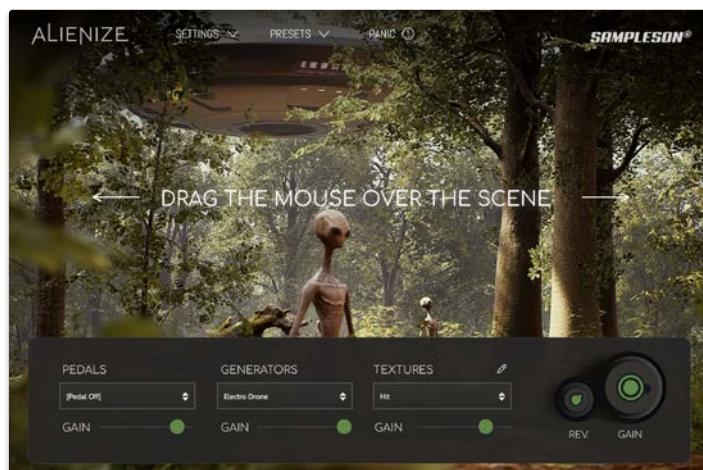
Proffsprestanda till hemstudiopris

Sony C-80 är en studiomikrofon som bygger på teknik från tillverkarens prestigemodeller men som gör betydligt mindre hål i plånboken.

C-80 är en enkelriktad kondensatormikrofon som uppges passa perfekt för röst- och instrumentinspelning, vloggande och podcasting. Mikrofonkapseln är hämtad från C-100 och har dubbla membran som minskar ljudförändringar när avståndet till källan ändras, vilket ger jämnare upptagning av röster. Kroppen är konstruerad med två metaller, som på flaggskeppsmodellen C-800G, och har utvecklats för att förhindra akustiska vibrationer i mikrofonen, vilket resulterar i lågt buller och klart ljud. Sony beskriver mellanregistret hos C-80 som tätt och fylligt och basen som klar och närvarande, något som hjälper till att lyfta fram röster bland övriga instrument, och återgivningen av instrument som exempelvis akustisk gitarr beskrivs som realistisk och detaljrik.

Pris: 5 400 kr.

Tillverkare: Sony, www.sony.com



Spejsad Sampleton-synt

Sampleton Alienize är i flera bemärkelser ett spejsat mjukvaruinstrument.

Det är framtaget för att skapa filmiska bakgrunds- och miljöljud, med fokus på sci-fi-genren. Ljuden frambringas på ett ovanligt sätt: man sveper helt enkelt muspekaren över bildytan i gränssnittet, som på en x/y-platta, vilket skapar en ljudrörelse. Ljudgeneratoren har tre moduler där man fritt kan välja mellan 41 typer av ljud som bygger på samplingar, vågformstabeller, granulär och subtraktiv syntes, och som spänner över ambienta ljud, klangmattor, arpeggion, melodiska ljud och olika texturer. De få kontrollerna utgörs av var sina nivåreglage till de tre modulerna, en mastervolym och en nivåatt för det inbyggda reverbet. Förutom att göras i realtid kan muspekarrörelsen spelas in till och automatiseras i värdprogrammet eller kopplas om till en CC-kontrollerad funktion. Alienize fungerar fristående eller som VST3-/AU-plugin under MacOS och Windows.

Pris: 59 US dollar.

Tillverkare: Sampleson, www.sampleson.com

Mobila monitorer från KRK

GoAux är en ny serie portabla aktiva tvåvägs närfältsmonitorer från KRK.

Enligt KRK är de framtagna för att möta behoven hos alla som arbetar professionellt med ljud under mobila omständigheter, som ljudtekniker, producenter, musiker och DJ:s. Serien består av två modeller, GoAux 3 och GoAux 4, med en tre- respektive fyratums woofer och en entums diskant. Gemensamt för dem är bi-ampade klass D-slutsteg, bakåtriktad basreflexöppning, inbyggd nätdel, ingångar via bluetooth, phono- och minitelekontakter, en hörlursutgång som när den används stänger av högtalaren samt EQ-reglage för justering av diskant- och basåtergivningen. Utöver det har GoAux 4 en USB- och en balanserad TRS-ingång och en inbyggd automatisk rumskorrigeringsfunktion med tillhörande medföljande mätmikrofon. Båda modellerna levereras med nät- och högtalarkablar, justerbara dämpande stativ och en väska.

Pris: 4 111 respektive 4 899 kr per par.

Tillverkare: KRK, www.krkmusic.com





Musik- högskolan i Malmö

Musikhögskolan i Malmö är en ledande utbildningsinstitution inom musik. Vi erbjuder gedigna utbildningar för dig som vill jobba professionellt som musiker, kyrkomusiker, tonsättare eller musiklärare.

VÅRA UTBILDNINGAR:

- musiker
- musiklärare
- kompositör
- kyrkomusiker
- kulturskolepedagog
- musikproducent
- fristående kurser

Välkommen
med din ansökan!



LUNDS
UNIVERSITET

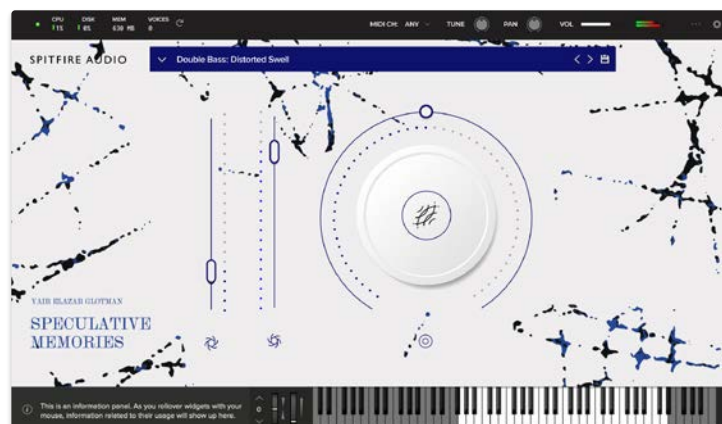
MUSIK-
HÖGSKOLAN
I MALMÖ

www.mhm.lu.se

Funktionsfyllt ljudinterface från Avid

MBox Studio är ett funktionsspackat USB-baserat ljudinterface från Avid.

Det har fyra mick/linjeingångar med försteg hämtade från Avids S6L- och Pro Tools Carbon-system. Två av dem är också instrumentingångar med variabel impedans så man kan finjustera sitt gitarrljud. Vidare finns två rena linjeingångar, dubbla effektloopar som kan växlas mellan linje- och instrumentnivå och möjliggör re-amping, dubbla monitorutgångar med mono-, mute- och dim-funktioner, dubbla hörlursutgångar som kan spela upp olika mixar, Adat, S/PDIF och MIDI in och ut samt två anslutningar för fotomkopplare och expressionpedaler. Bluetooth finns ombord, liksom en DSP med tillgång till EQ, delay och reverb vid inspelning, loopback-funktion, stämapparat och en inbyggd talkbackmikrofon. De interna kopplingarna och DSP-effekterna styrs via ett skräddarsytt kontrollprogram. Enligt Avid är MBox Studio lika anpassad



Experimentella klanger från Spitfire

Speculative Memories är ett samplingsbibliotek som tagits fram av Spitfire Audio och Berlin-kompositören Yair Elazar Glotman.

Tillverkaren beskriver det som en unik samling instrument av experimentell karaktär, ett verktyg för att skapa känsloladdade klangmiljöer för modern film och ambient musik, såväl vackert spöklika som industriellt dystopiska. Instrumenten som ingår är bland andra kontrabas som spelas med ovanliga speltekniker, sång, gitarr, en modulär synt, Buchla 200e, och specialtillverkade bandloopar. Dessa har kombinerats på olika sätt och bearbetats med sofistikerad granulär teknik, och i uppspelningsmotorn har användaren möjlighet att bearbeta ljudet ytterligare med allt från bandeffekter till grotkliknande efterklanger. Speculative Memories väger in på 10 GB och är inhyst i Spitfires egen plugin.

Pris: 29 euro.

Tillverkare: Spitfire Audio, www.spitfireaudio.com



Tillverkare: Avid, www.avid.com

Hundra Blackstar-watt i pedalformat

Blackstar Amped 1 är en 100-watts digital gitarrförstärkare i kompakt pedalformat.

För att ställa in grundljudet finns en Voice-omkopplare med tre lägen, USA, UK och Flat, och en väljare med fem slutrörsemuleringar plus ett ofärgat läge för användning med andra förstärkaremulatorer. En trebands-EQ finns också ombord, liksom gain- och mastervolymrattar, en fotomkopplare för växling mellan förprogrammerade ljud samt ett reverb med egen fotomkopplare och freeze-funktion. Slutstegets konstruktion gör att det ger full effekt med både 8- och 16-Ohmslådor, men man kan vid behov dämpa effekten till 20 eller 12 watt. Bland övriga funktioner hittar man en DI-utgång på XLR där man med Blackstars högtalaremulering CabRig via en app kan programmera tre enkelt valbara förinställningar, ett USB-interface, effektloop, MIDI, två 9-volts-uttag att mata externa pedaler med samt en inbyggd nätdel. Amped 1 upptar en yta stor som ett A5-papper och väger 1,28 kilo.

Pris: 6 685 kr.

Tillverkare: Blackstar, www.blackstaramps.com



EBS MAGNI 502 BASS COMBO

SUPER LIGHT WEIGHT. 15.4 KG.

NYHET!



Scanna för
detaljerad info:



EBS Magni 502 - 2x10" Neodymium högtalare plus diskant. Analog förstärkare med effektiva filter. 500W lättviktsslutsteg utvecklat av EBS. Portad både fram och bak för fylligare ljud och bättre lågbasåtergivning. Klädd med slitstark nylon. Utgångar för extra högtalare (4-8 ohm), hörlurar, line out och balanserad signal (via XLR). Aux-ingång, effekt loop. Vikt, endast 15.4 kg! Pris: 12 995 SEK.





Pianoteq 8 - nu med gitarr

I version 8 av Pianoteq har de hittills dominerande fysiskt modellerade pianoinstrumenten fått sällskap av en gitarr.

Det handlar om en klassisk nylonsträngad konsertmodell som uppges i detalj kunna återge alla klangvariationer och övriga ljud en sådan kan frambringa, och gränssnittet har utformats så att man inte behöver vara gitarrist för att använda den. Bland preseten finns även variationer som efterliknar bland annat tolvsträngad gitarr, bouzouki och elgitarr. Tidigare befintliga instrument som flyglar, pianon och harpa har samtidigt omarbetats för ökad realism och spelbarhet. Bland övriga nyheter märks ett mer överskådligt och lättarbetat gränssnitt, att resonansljud kan triggas via en extern ljudingång, förbättrade möjligheter att finjustera stämningen av pianon samt möjligheten att applicera vibrato och tremolo på individuella toner. Pianoteq 8 finns som tidigare i fyra versioner, och en app för iOS uppges vara på ingång.

Pris: 139, 269, 399 respektive 899 euro.

Tillverkare: Modartt, www.modartt.com



Ny flaggskeppsserie från Spitfire Audio

Abbey Road Orchestra: Low Percussion är den första titeln i en ny samplingsbiblioteksserie från Spitfire Audio.

Tillverkaren beskriver serien, Abbey Road Orchestra, som den mest detaljerade de någonsin producerat, en flaggskeppsprodukt riktad till professionella kompositörer, producenter och ljudkreatörer som söker största möjliga realism och närvaro. I Low Percussion ingår tjugo trummor som spelats in i Abbey Road Studio One och som spänner från traditionella symfoniska till folkliga instrument, inklusive en sextio tum stor Giant Taiko. Man har vinnlagt sig om att fånga instrumentens fulla dynamik, uttrycks- och klangmöjligheter, med upp till sju olika slagredskap och alla tänkbara speltekniker, och för varje variant finns upp till tolv round robin-samplingar. Över tjugofem mikrofoner har använts, vilket resulterar i hela sexton upptagningsperspektiv. Low Percussion använder Spitfires egen uppspelningsmotor och består sammanlagt av drygt 166 000 samplingar som väger in på strax över 100 GB.

Pris: 449 euro.

Tillverkare: Spitfire Audio, www.spitfireaudio.com

Större M-interface från Motu

Motus USB-C-baserade ljudinterface M2 och M4 har kompletterats med en större modell, M6.

Liksom syskonmodellerna har M6 omvandlare av högklass, färgdisplay med högupplösta nivåmätare, loopbackfunktion och drivrutiner för Mac och Windows som uppges ge mycket låg latency, men den fungerar också utan drivrutiner på Mac- och iOS-enheter. Fyra av de sex ingångarna är

kombinerade XLR/TRS-kontakter med stöd för mikrofon-, linje- och instrumentnivåer och de har individuella nivårattar och knappar för att aktivera fantommatning och direktlyssning. Utöver dessa finns två balanserade linje-ingångar, fyra balanserade utgångar, MIDI in och ut samt två hörlursuttag med individuella volymrattar, varav det ena kan kopplas om för att återge det som skickas till det andra av linje-utgångsparen. Slut-

ligen finns en ratt för att balansera inkommande och uppspelat ljud, en A/B-omkopplare för att växla mellan två högtalaruppsättningar samt en huvudvolymratt. M6 stödjer upp till 192 kHz samplingsfrekvens och strömmas via USB eller en medföljande nätadapter, som också gör att interfacet kan användas fristående.

Pris: 5 499 kr.

Tillverkare: Motu, www.motu.com





Nyhetskvartett från Arturia

Arturia har släppt fyra nya produkter: MiniFuse 4, MiniLab 3, MiniFreak och Augmented Grand Piano.

MiniFuse 4 är ett USB-baserat ljudinterface med fyra in- och utgångar, dubbla hörlursuttag, MIDI in och ut samt loopbackfunktion. MiniLab 3 är en tvåoktavers MIDI/USB-C-klaviatur som förutom klaviaturen, som uppges ha premiumkänsla, är försedd med slagplattor, regler och rattar, arpeggiator, ackordfunktion och färdiga inställningar för integrering med olika musikprogram. MiniFreak är en polyfonisk hybridsynt med digital ljudgenerering och analoga filter, en tre oktavers anslagskänslig klaviatur med aftertouch, sex röster, två ljudgeneratorer, polyfoniska envelopper, inbyggda effekter och flera modulations- och sequencerfunktioner. Den beskrivs som ett uttrycksfullt instrument, inte minst för den experimentellt lagde. Augmented Grand Piano, slutligen, är ett virtuellt

instrument med filmiska förtecken som består av två delar, en samplad Steinway-flygel och en modern syntmotor, som kan morfas mellan. Bland flygelsamplingarna hittar man även udda speltekniker som innefattar stråke och pingpongballar.

Priser: MiniFuse 4: 219 euro, MiniLab 3: 99 euro, MiniFreak: 599 euro, Augmented Grand Piano: 99 euro.

Tillverkare: Arturia,
www.arturia.com





Snabbverkande masteringverktyg

MasterMind är en plugin som uppges göra vägen från mix till färdig master snabbare.

Pluggen har fem huvuddelar: Optimize, Stereo Width, Match, EQ och Limiter. Optimize optimerar på ett intelligent vis automatiskt ljudet utifrån analyser av mängder av tidigare mastrad musik. Med en ratt kan man steglöst bestämma hur mycket den AI-baserade bearbetningen skall inverka. Stereo Width är väl närmast självförklarande, medan Match har ett reglage där man, återigen steglöst, kan matcha det aktuella ljudet med valfri referensljudfil. EQ-delen består av ett high och ett low shelf-filter plus en ratt som gradvis lägger till analogliknande rörmättnad. Limiter-delen har reglage för gain, tröskelvärde och maximal utnivå, men också en ratt som lägger till mättnad som uppges göra ljudet både kraftfullare och mjukare ur psykoakustiskt perspektiv. Förutom nivåmätare finns ett fönster som grafiskt visar den samlade kurvan på in- och utgående ljud samt i steget mellan EQ och limiter. MasterMind stödjer formaten AAX, AU, VST och VST3.

Pris: 129 euro.

Tillverkare: SounDevice Digital, www.unitedplugins.com



Moderniserad stråmaskin från EastWest

EastWest String Machine är en virtuell hyllning till de gamla stråmaskinerna, men med moderniserad ljudpalett.

Panelen är uppdelad i fyra färgkodade delinstrument. I det första hittar man samplade versioner av stråmaskinklassiker som ARP Solina, Oberheim OBX, Roland RS-505 och Roland Jupiter 6. De tre övriga innehåller samplade akustiska instrument: moderna stråkar, trä- och bleckblås respektive kör och solöröster. Varje del innehåller flera instrument och alternativ, och de fyra delinstrumenten kan kombineras och nivåbalanseras fritt. Här finns också en choruseffekt med tre varianter, två som emulerats efter dem i ARP Solina och Roland VP-330 och en med modernare, öppnare karaktär. String Machine har försetts med endast sjutton förprogrammerade ljud, vilket är ett sätt av tillverkaren att uppmuntra användarna till eget experimenterande. String Machine använder EastWests programmotor Opus som stödjer alla vanliga plug-informat under MacOS och Windows.

Pris: 299 US dollar; ingår i prenumurationsprogrammet Composer Cloud.

Tillverkare: EastWest, www.soundsonline.com

Sexrösters analogsynt från Sequential

Trigon-6 är en ny polyfonisk analogsynt från Sequential.

I likhet med stallkamraterna Prophet-6 och OB-6 har den sex rösters polyfoni, en lättmanövrerad panel med ett reglage per funktion och ett kompakt format. Den halvvägsda, anslagskänsliga klaviaturen har 49 tangenter och aftertouch. Det som främst utmärker Trigon-6 är att den har tre nyutvecklade spänningsstyrda oscillatorer som är kopplade till ett ladder-

filter med resonans, drive och feedback som uppges kunna skapa allt från silkeslent till rått ljud. Andra centrala ljudformande funktioner är snabba envelopper, synkbar LFO, en polyfonisk sequencer, en arpeggiator, unisonläge och Sequentials modulationsdel Poly Mod. Här finns också en effektdel som bjuder på reverb, delay, olika modulationseffekter, ringmodulator och stereodistorsion samt en ratt, Vintage Knob, som på varje individuell röst

kan emulera variationer liknande dem som åldrande och toleransskillnader hos komponenter kan ge upphov till. Bland anslutningarna hittar man en stereo-utgång, hörlursuttag, MIDI in, out och thru, USB samt fyra uttag för externa pedaler.

Pris: 43 990 kr.

Tillverkare: Sequential, www.sequential.com



För ljudproffs i jakt på framtidens teknik

Monitor Roadshow är Nordens största turnerande B2B-mässa för yrkesverksamma inom den audiovisuella branschens alla delar, inklusive **ljudtekniker** och **musikproducenter**, med fokus på mötet, tekniken och affärer.

Malmö | 13 mars
Göteborg | 14 mars
Stockholm | 16 mars

Tammerfors | 2 maj
Åbo | 3 maj
Helsingfors | 4 maj

Bergen | 9 okt
Trondheim | 11 okt
Oslo | 12 okt

Umeå | 24 okt
Sundsvall | 25 okt
Gävle | 26 okt



monitor
Roadshow

INTERVJU ADOLPHSON & FALK

Text: Michael Dee

Foto: Torbjörn Calvero, Air, Pool Sounds, Ola Hedin,
AF Music & Andreas Strömquist



"Jag och Anders lärde känna varandra 1968 genom lumpen. Vi råkade hamna på samma utbildning. Vi skulle utbildas till radiospanare på FRA, Försvarets Radioanstalt", berättar Tomas Adolphson (till vänster i bilden från 1983).



Svenska syntpopspionjärer

Det är ganska få konstellationer inom musikbranschen som håller i decennier och ännu färre som håller längre än 50 år. Men det strecket passerade Tomas Adolphson och Anders Falk 2018. Nu är de på gång med en turné, ett livealbum och ett spännande projekt kring förintelsen.

När jag ringer upp Adolphson & Falk slår det mig ganska snabbt hur blygsamma de är. De använder begreppet "glida in på ett bananskal" flera gånger under samtalet. Även om i stort sett alla känner till dem som duon bakom *Mer jul* så är de också en sorts doldisar, mycket för att de alltid haft vanliga jobb bredvid musiken. Tomas är civilingenjör och Anders är landskapsarkitekt.

Mer jul firade faktiskt 40-årsjubileum förra året och när de under den kommande turnén 13 december spelar på Rival i Stockholm har de markerat detta genom att ge konserten namnet *Med Julen i Blodet*. Det var 1981 som det small till riktigt för duon, med singeln *Blinkar Blå*, följd av albumet *Med Rymden i Blodet* (1982), plattor som räknas som den svenska syntpops födelse. Men de hade hållit på ett bra tag innan framgångarna kom.

"Jag och Anders lärde känna varandra 1968 genom lumpen. Vi råkade hamna på samma utbildning. Vi skulle utbildas till radiospanare på FRA, Försvarets Radioanstalt." **TOMAS ADOLPHSON**

– Jag och Anders lärde känna varandra 1968 genom lumpen. Vi råkade hamna på samma utbildning. Vi skulle utbildas till radiospanare på FRA, Försvarets Radioanstalt. Vi fick lära oss morse i en svindlande fart och lyssnade på främmande flygplan, båtar och truppförflyttningar. Det var intressant arbete och vi fick möjlighet att träffa och spela med varandra, berättar Tomas.

Något senare började de spela in låtar.

– Vi hade två bandspelare och började spela in låtar, först Simon and Garfunkel, som var våra absoluta husgudar, men så började vi skriva och spela in egna låtar. När vi muckade hade vi 14 egna alster som vi skickade runt. Och vi fick lite napp, inflikar Anders.

Skivkontrakt och medverkan i Melodifestivalen

Bland de som nappade fanns den legendariske producenten Anders Burman på Metronome Records.

– Han tyckte att vi hade något speciellt så han bjöd in oss till Metronomes studio i Stockholm 1970 för att spela in där några timmar. Han gillade det han hörde men ville att vi skulle skriva texter på svenska och inte på engelska, som vi gjorde då. Om vi inte kunde skriva på svenska så hade han kontakt med textförfattare, Cornelis Wreswijk, Olle Adolphson och Beppe Wolgers. Men vi tackade nej, säger Tomas.

Men hade de tackat ja hade de kanske hamnat i Metronomestallet på 70-talet, menar Anders. I den vevan träffade de också producenten Curt Petterson som jobbade med Lill Lindfors, Anita Lindblom, Lasse Berghagen med flera.

– Han trodde på oss och det första vi fick göra var att skriva melodier till texter av Barbro Hörberg så det blev medverkan på hennes tre framgångsrika 70-talsalbum.

Barbro Hörberg hade samma musikförlag som Tomas och Anders, Air Music, och det var genom Air Music som de fick sitt första skivkontrakt.

– Vårt debutalbum, *Nattexpressen*, gavs ut på Decca 1978 men det hände inte så mycket med det. Sedan var vi med i Melodifestivalen 1979 och sedan gled vi in på ett bananskal på radioprogrammet Eldorado i slutet på 80-talet.

Eldorado

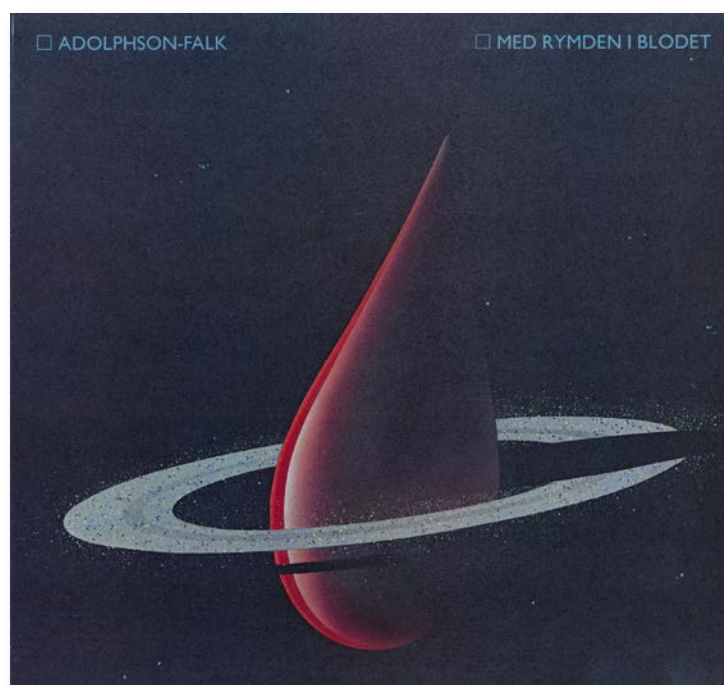
Tomas påpekar att det bananskalet kom i rättan tid.

– Vi hade nästan tänkt att lägga av med musiken. Vi samlade ihop några demos och skickade in dem till radioprogrammet Vishörnan. Redaktionen där tyckte att det var för rockigt så de lämnade över kassetten till Eldorados redaktion. Och bland alla tusentals kassetter valde producenten Lars-Göran Nilsson att lyssna på just vår. Han spelade upp den för Kjell Alinge och de andra på redaktionen som gillade vad de hörde.

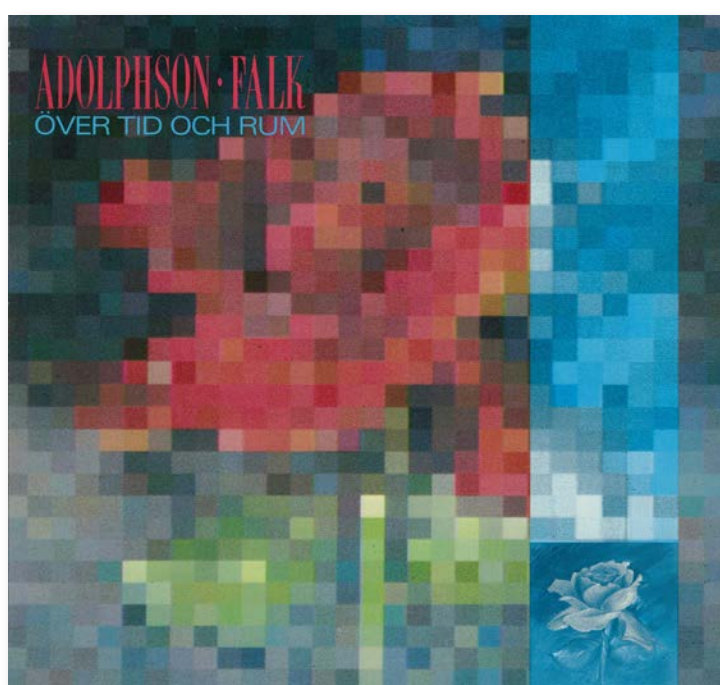
Detta ledde till att Anders och Tomas fick göra specialinspelningar åt Eldorado, det vill säga skriva låtar till textteman som lyssnarna hade skickat in.

– Därefter fick Lars-Göran idén att koppla ihop oss med Greg FitzPatrick. Vi fick två dagar på oss att spela in i Sverige Radios stora studio. Resultatet var låten *Blinkar Blå*, som var en specialinspelning för Eldorado.

Eldorado, vars slogan var, "Vi sänder i siden", presenterades av radiolegenderna Kjell Alinge och Lennart Wretling och radioprogrammet hade en otrolig genomslagskraft, med i snitt 1.6 miljoner lyssnare. *Blinkar*



Omslaget till *Med Rymden i Blodet*, utgiven 1982.



Över Tid och Rum, utgiven 1984.

Blå gavs ut på singel av Sveriges Radios eget skivbolag vilket innebar att duon visserligen behöll upphovsmannarätten men de fick inga intäkter från försäljningen. Den klättrade högt på försäljningslistan. Efter det minskades deras medverkan i Eldorado eftersom den stred mot Sveriges Radio policy som icke-kommersiellt radioföretag.

Samarbeten

Adolphson & Falk räknas alltid till de svenska syntpionjärerna, men de påpekar i mun att andra hjälpt till.

– Snacka om bananskal för oss! Greg var ju syntpionjären i Sverige, hade startat importfirma och hade importen på Prophet syntarna och Linn trummaskiner. Genom Greg fick vi ett sound som var helt otroligt. Greg var alltid först med nya syntar vilket innebar att vi var först med alla nya ljud. Vi träffade honom i november 1981. Det var precis i den vevan då folk började få råd med egna syntar. Men hans syntar var av en helt annan klass. En Prophet 5 gick på 30 000 då och det var väldigt mycket pengar på den tiden. Även Lars-Göran Nilsson hade en viktig roll i det hela, vad gällde textteman och koncept, säger Anders.

– När vi skulle göra första låten med Greg sa han ”Skriv inte om kärlek! Skriv något om teknik!” och det blev då *Blinkar Blå*. Den slog så hårt att vi fortsatte på det temat på albumet *Med Rymden i Blodet*, säger Tomas.

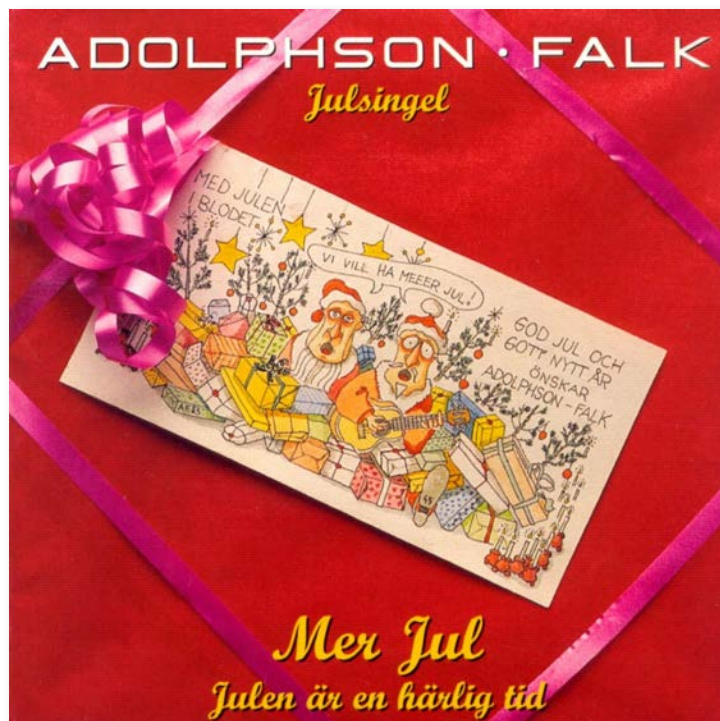
Med i studion på inspelningen av albumet fanns också teknikern och trumslagaren Dagge Lundqvist.

– Det var Greg som kände Dagge Lundkvist, som fortfarande är vår ljudtekniker, så han drog in Dagge i det här och det blev väldigt lyckat. Han hanterade Gregs idéer. Vi jobbar fortfarande med honom. Greg är en stor kreatör men han gallrar inte alltid i sina idéer utan kör på och Dagge kan styra upp det. Det gick så extremt bra att samarbetet med Greg pågick i sex till sju år. Uppföljaren till *Med Rymden i blodet* skulle ges ut 1984, George Orwells framtidsår så det blev *Över Tid och Rum*, där temat i texterna var baserade 100 år framåt i tiden. Det var väl en sorts ingenjörspop vi gjorde.

Låtarna det centrala

Det är intressant att jämföra *Över Tid och Rum* med annan syntpop från början av 80-talet där andra ibland hade en tendens att förlora sig i ljuden. Men för Adolphson & Falk var låtarna det centrala.

– Det stämmer, för vi skrev fortfarande låtarna på gitarr. Syntarna fick Greg ta hand om, vi hade inga egna på den tiden. Vi spelade in demos på



Mer jul, blir det någon jul utan den?

akustisk gitarr, som kunde låta rätt risigt men han fångade upp låtarna, gav struktur åt dem och hittade ljud. Det blev diskussioner mellan oss alla men i slutändan var det alltid Greg som hittade de där speciella ljuden, tempon, rytmer. Det var 24-kanal på den tiden. Det hände ofta att det knappt fanns några spår kvar till sången, så då fick vi förmixa för att få plats med körsång. Det var faktiskt Dagges första jobb som tekniker efter att avslutat sin utbildning. Vi jobbar fortfarande med honom så vi blir kanske hans sista jobb också, säger Tomas.

Självklart inslag vid jul

Men *Blinkar Blå* var inte den enda kända låten duon spelade in för Eldorado. *Mer jul* har genom åren blivit ännu större, ett självklart inslag i den svenska julen, vilken från början var en beställningslåt från Kjell Alinge. ►



Det Svåra Valet, en konceptplatta upplagd som kapitel i en bok. Utgiven 1987.



Indigo, utgiven 1990.

- – Han sa att "Ni har skrivit låtar åt en massa lyssnare. Nu vill jag ha en egen låt, en jullåt!". "Det ska du få!" sa vi och skrev ihop den över två veckor. Meningen var att det skulle vara en specialinspelning, som gjordes i Sveriges Radios musikstudio. Problemet var att budgeten för året var slut så vi gjorde inspelningen i en talstudio, tillsammans med Lars-Göran som köpt en Pro One synt av Greg. Det var Lars-Göran som la bassynten som hörs i botten och rytmboxen som heter Dr Rhythm, och så la Lars-Göran på lite bjällror och gick sedan ner i ljudarkivet och klippte ihop ljudkollaget som hörs på slutet, berättar Anders.

Låten hamnade på *Stjärnornas Musik*, Eldorados samlingsplatta med specialinspelningar, och duon gjorde senare en tajtare version när de spelade in albumet *Över Tid och Rum* där även Kalle Anka kom in på slutet.

"Det var precis i den vevan då folk började få råd med egna syntar. Men hans syntar var av en helt annan klass. En Prophet 5 gick på 30 000 då och det var väldigt mycket pengar på den tiden."

ANDERS FALK

– *Mer jul* bara växte och växte. Våra barn, än mindre våra barnbarn, var inte påtänkta när vi skrev den. För dem är det en gammal jullåt. De gör inte skillnad på *Mer jul* och *Nu Tändas Tusen Juleljus*, säger Tomas.

Synten - vägen till framgång

Vidare berättar Anders att det var kombinationen av Eldorado och nya syntljud som var vägen till framgång.

– Det var en fördel för oss var att vi inte skrev typ ja, "pophits för radio", utan anpassade oss till just Eldorado. Vi hade ett nytt sound, synten var ju så ny, vanligare i England och Tyskland. Så vi fick vara med att introducera syntmusik i Sverige genom Eldorado. Vi fick mestadels väldigt bra recensioner för *Med Rymden i Blodet* men en del sura också. Det rådde en kamp i Sverige just då, för inom proggen gillade man inte syntar, säger han.

Efter att ha slagit igenom med dunder och brak kom det erbjudanden från både höger och vänster.



454, en comebackplatta utgiven 1990.

– Vi blev erbjudna att ligga på flera stora bolag. Men vi hade jobb och yrken bredvid, hade familjer och ville ha ett vanligt liv. På ett stort bolag hade det inneburit en platta per år och turnéer hit och dit. Så vi valde en stillsammare tillvaro på Air Music, säger Tomas.

Album

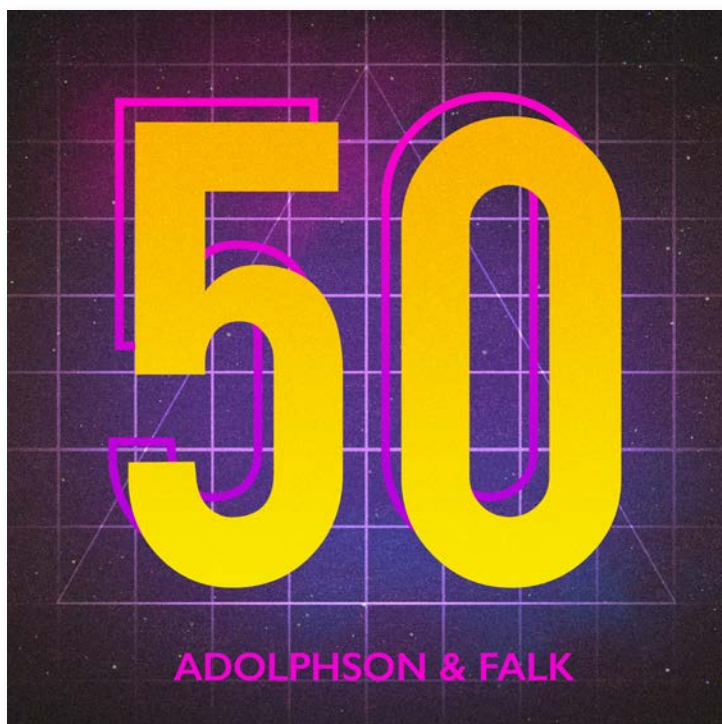
Adolphson & Falk fortsatte ge ut album men på *I Nattens Lugn* (1986) försvann rymd och teknik som huvudtema för att ge plats åt mer vardagliga och filosofiska betraktelser. Uppföljaren, *Det Svåra Valet* (1987) var en sorts konceptplatta, upplagd som kapitel i en bok, om en tjänstemans liv. Den var dessutom den första midiprogrammerade produktionen i Sverige, utförd av Greg FitzPatrick. Det blev också den sista produktionen ihop med Greg. Den följdes av *Indigo* (1990) som spelades in med studiomusiker och producerades av Dan Sundquist. Därefter gjorde de en paus, utan att egentligen splittras. 1999 kom albumet 454. 2006 släppte de *Vidare* följt 2013 av *Ännu Vidare*, med akustiska nytolkningar av deras syntlåtar.

Är det jobben bredvid som gjort att ni hängt ihop så länge?

– Det stämmer nog bra. Vi spelar inte varje dag och har ganska lite kontakt om det inte gäller musik. I band som jobbar hela tiden blir det snabbt slitningar och det har vi undvikit. Jag tröttnade efter sex plattor och spelade inte så mycket på 90-talet. Att jag la ner ett tag berodde inte på att vi var osams utan att det fanns annat roligt att göra i livet. Men så strålade vi ihop igen. Vi tyckte att låt det lite tunt med sång och två gitarrer så jag bjöd in en kompis, Magnus Marcks, på kontrabas. Senare kom Hans Loelv med på piano och dragspel, samt Michael Blair på trummor och senare Dagge Lundquist. Och det är så vi mestadels har spelat de sista 20 åren. Vi har dock gjort turnéer med Greg och de har varit väldigt roliga att göra.

2015 kom albumet *Vintertivoli*, följt 2018 av jubileumsalbumet 50, där de i viss mån återvände till syntarna, bland annat på låten *Just Då*, säger Tomas.

– Air Music köptes upp av BMG så vi började ge ut plattorna själva via Playground Music. Under ett av våra samtal med Lasse Tengroth på Playground sa han att "Ni har gjort mycket olika musik men om ni vill att ni ska höras så vänd er åt synten!" Så det gjorde vi. Och där programmerade vi själva. Det är dock ett annat syntpop ljud än det vi hade på 80-talet. Det är fortfarande mest gitarr som gäller när vi skriver. Vi har ingen hemstudio som sådan. Vi har Logic och en bra Neumann ►



Jubileumsplattan 50, 2018.



Anders Falk under turnén 2019.

"Det var Lars-Göran som la bassynten som hörs i botten och rytmboxen som heter Dr Rhythm, och så la Lars-Göran på lite bjällror och gick sedan ner i ljudarkivet och klippte ihop ljudkollaget som hörs på slutet."

ANDERS FALK om hur *Mer Jul* skapades

► mikrofon och det räcker till en hel del. *Just då* är helt gjord i Logic men Dagge programmerade om trummorna. Han kan sådant bättre. Rent allmänt tror jag att det är mycket svårare idag att sticka ut med ljud och produktion än på 80-talet, säger Anders.

Har ni någon ny studioplatta på gång?

– Ja, i tanken, säger Anders och skrattar.

– Vi ska ut på turné i höst tillsammans med Greg FitzPatrick och Dagge Lundquist så det ska bli kul. De är också med på den liveplatta vi ger ut, inspelad på turnén vi gjorde 2019 och så ger vi ut *Med Rymden i Blodet* på röd vinyl, som en jubileumsutgåva, för att markera att det är 40 år sedan den först gavs ut, säger Tomas

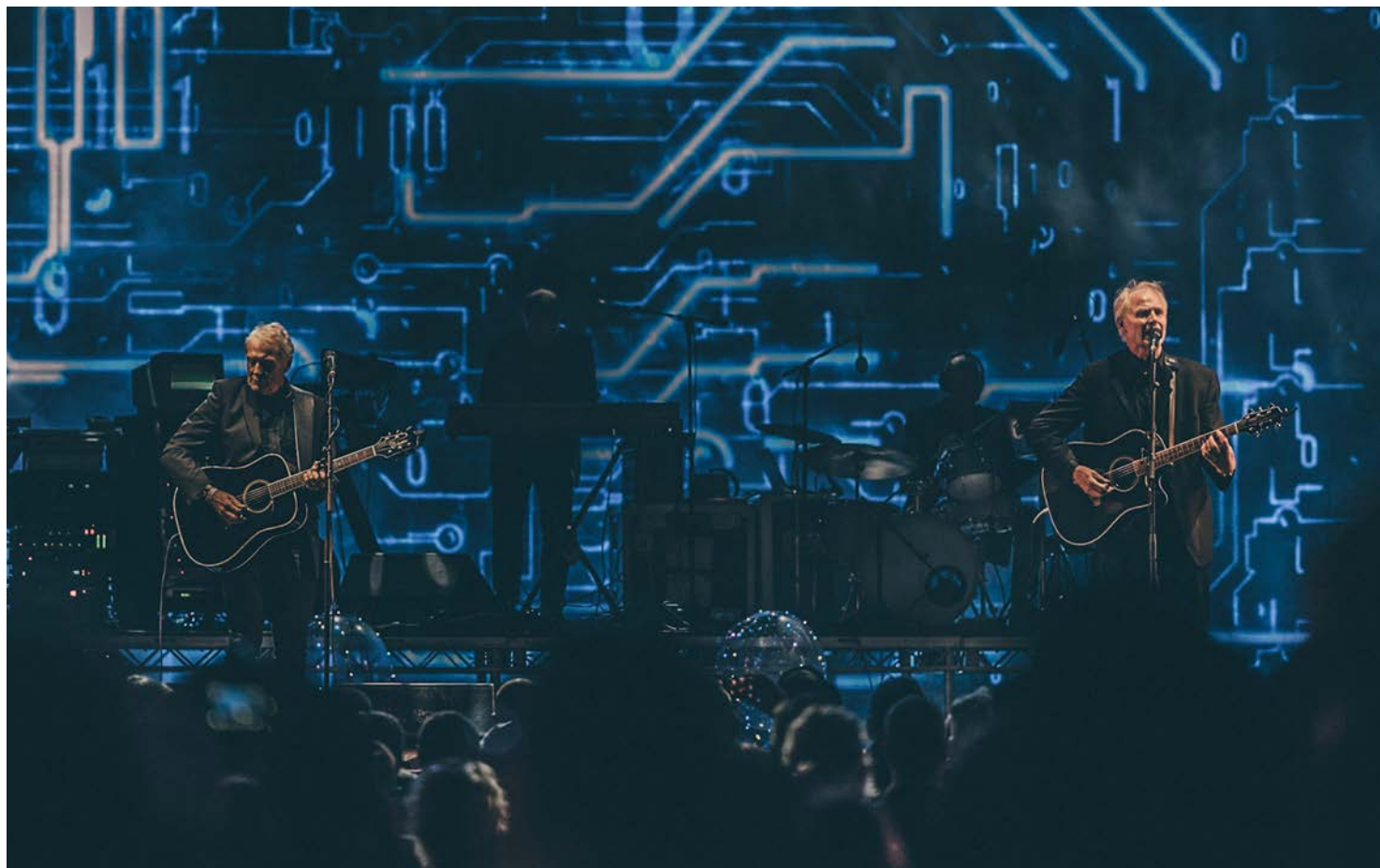
Nytt projekt

Tomas och Anders jobbar också med ett annat spännande projekt kring förintelsen. En del av det kan redan höras på Spotify, *Tre Dedikationer*.



"Mer Jul bara växte och växte. Våra barn, än mindre våra barnbarn, var inte påtänkta när vi skrev den. För dem är det en gammal jullåt", berättar Tomas Adolphson.

– Det finns ett antal organisationer som engagerar sig i olika typer av demokratifrågor, bland annat förintelsen och nazismen. Vi fick möjlighet att träffa två systrar i 95-årsåldern som överlevt förintelsen. De berättade sina historier och det var något helt annat att sitta nära och lyssna på dem än att läsa en bok eller se en tv-dokumentär. Något senare träffade vi författarinnan Julie Lindahl, som grävt fram att hon var barnbarn till högt uppsatta nazister som fördärvat livet för så många, framför allt i Polen, och skrivit en bok om det. Tanken var att stötta dem, med det vi kan, skriva sånger och det ledde till *Tre Dedikationer*. Julie har precis startat ett projekt med Helena Trus, som är journalist på Expressen. Hon är barnbarn till två judar som kom från Polen, som visserligen inte satt i läger men som hade det tufft. Hon och Julie åker runt i landet och håller föreläsningen *Offer och Föröware*, och vi kommer till viss del att vara med och spela. Vi har också en relativt nyskriven sång om Helena Trus' farmor, som gick bort för några år sedan, berättar Anders. **mm**



Tomas Adolphson och Anders Falk live under turnén 2019.

LAVA MUSIC

BLUE LAVA

Original



Listpris: 5 990 SEK

Blue Lava Original

Innovation och inspiration.

Stort, fylligt sound i kompakt format.
Inbyggt **Reverb**, **Chorus** och **Delay** som
hörs helt akustiskt.



Läs mer här!

Marknadsförs i skandinavien av:

FITZPATRICK

www.fitzpatrick.se



Testa Blue Lava Original här.

Borås	Musiklagret
Bålsta	Bålsta Musik
Eskilstuna	First Music
Falköping	Prenics Musik
Gävle	Musikbörsen
Göteborg	Andreasson Musik
Göteborg	Gitarren AB
Göteborg	Musik utan Gränser
Höör	Elmelid Musik AB
Jönköping	Musikbörsen
Karlstad	Musikhuset
Kungälv	Musikproffset
Malmö	Musikbörsen
Mattmar	Mattmarbua AB
Nybro	Nonnes Musik
Nässjö	Smålands Musikkv.
Täby	Nordic emusic
Uddevalla	Janssons Musik
Umeå	Musikanten
Uppsala	Uppsala Musikverkstd
Varberg	Antons Musik
Värnamo	Värnamo Musik AB
Västerås	Musikbörsen
Örebro	Music Music

Text: Gunnar E Olsson

Foto: Gunnar E Olsson & Mona Flymar

Gunnar guidar:

Så bygger du din egen Fender Tweed Deluxe

I förra numret av Musikermagasinet gick vi igenom de första stegen för att bygga en alldeles egen gitarrförstärkare – närmare bestämt en klon av en Fender Tweed Deluxe, eller 5E3, som experterna kallar den. I det här numret avslutar vi själva byggandet och testkör förstärkaren, förhoppningsvis med strålande resultat.



"Kunde jag, som av naturen är bestyckad med två tummar mitt i händerna, fixa detta, så bör vem som helst kunna lyckas", säger Gunnar.



Kolla gärna alla lödningar både en, två och tre gånger!

"Det räcker inte med 'nästan rätt', eller att 'jag tror att det blev korrekt'. Kolla hellre en gång för mycket!"

För Fender tog det fem år när man första gången byggde en Tweed Deluxe i slutet av femtiotalet. För oss tog det en dryg arbetsvecka och det ska vi ge oss en rejäl klapp på axeln för. Räknar vi enbart effektiv arbetstid tog det nog mindre än en arbetsvecka, men livet består ju av så mycket mer än bara arbetstimmar.

Läs gärna på

Till hjälp med det här bygget hade vi anlitat ett företag som specialiserat sig på att sälja byggsatser för klassiska vintageförstärkare, Nordström Audio i Ramlösa, Helsingborg, och de har varit blixtnabba med att besvara de frågor som dykt upp längs vägen, både via telefon och mejlledes. För även om man kan hitta mycket information – både om den här specifika byggsatsen, och om SE3-byggen i allmänhet – både i de anvisningar

som följer med byggsatsen och på nätet, finns det alltid tveksamheter som behöver förklaras. Men jag tror att många av frågeställningarna också kan vara av mer allmängiltig natur. Men mer om detta senare.

Idag är det löddardag

Nu är det dags att värma upp lödkolven på allvar. Medan detta sker, passar vi på att kontrollera kortet ännu en gång. Vi kollar att alla komponenter har hamnat på rätt plats, att de har rätt värden, och att de kondensatorer som har ett plus- och minustecken (elektrolytkondensatorerna) alla har vänts åt rätt håll. Vi checkar även av de "interna" sladdarna som skalödas på baksidan av kortet. Här måste allt bli helt rätt. Det räcker inte med "nästan rätt", eller att "jag tror att det blev korrekt". Kolla hellre en gång för mycket.

När lödkolven väl fått upp ångan kan vi vända på kortet igen. Vi börjar med att löda fast de komponenter där det inte ska anslutas någon sladd från till exempel nät- eller utgångstransformatorn. Vi låter lödtennet flöda ordentligt, men man bör samtidigt tänka på att tenn inte är en så värst bra ledare. Det är viktigt att man har en bra fysisk kontakt mellan de delar som ska lödas, innan man slaskar på med tenn. Samtidigt är vi självfallet noga med att inte åstadkomma några kallödningar. Vi drar i sladdar, och komponenter för att verkligen förvissa oss om att de sitter ordentligt på plats. Samtidigt får man gärna använda ögonen (och ett par starka glasögon, om man kommit dithän i livet). En rejäl optisk granskning kan ibland avslöja små lödfel, som skulle kunnat bli ödesdigra längre fram. Man bör samtidigt även kolla så det inte blivit alltför mycket tenn någonstans. För



Genom att först placera ingångjacken i hålen från utsidan, blev det mycket lättare att komma åt att löda.

mycket eller för lite, kan vara lika illa.

I de fall när kortet ska anslutas med sladdar till potar, jordbuss, eller ingångsjack, kan man fundera på vilket som känns smidigast; att först löda sladdarna till kortet och sedan till komponenter i chassit, eller tvärtom. Jag gjorde så att på ena sidan av kortet (den som vetter mot potar och ingångsjack) hade jag förberett med att löda "lagom" långa sladdar i rätt färg på plats på kortet, och de kunde därefter lödas till de platser i chassit där det hörde hemma.

Då kunde man tämligen enkelt vika upp kortet och fortsätta att löda fast de sladdar som kom från den andra sidan av chassit på kortet.

Ett alternativ är att man löder alla sladdar, som kommer ut från kortet på en och samma gång, så att alla sladdändar från kortet är lösa. Det som sedan återstår är att enbart löda sladdarna från jordbuss, nätbuss, och primärsida på

utgångstrafon till kortet. Och det bör kunna ske rätt smidigt.

Kabeldragning

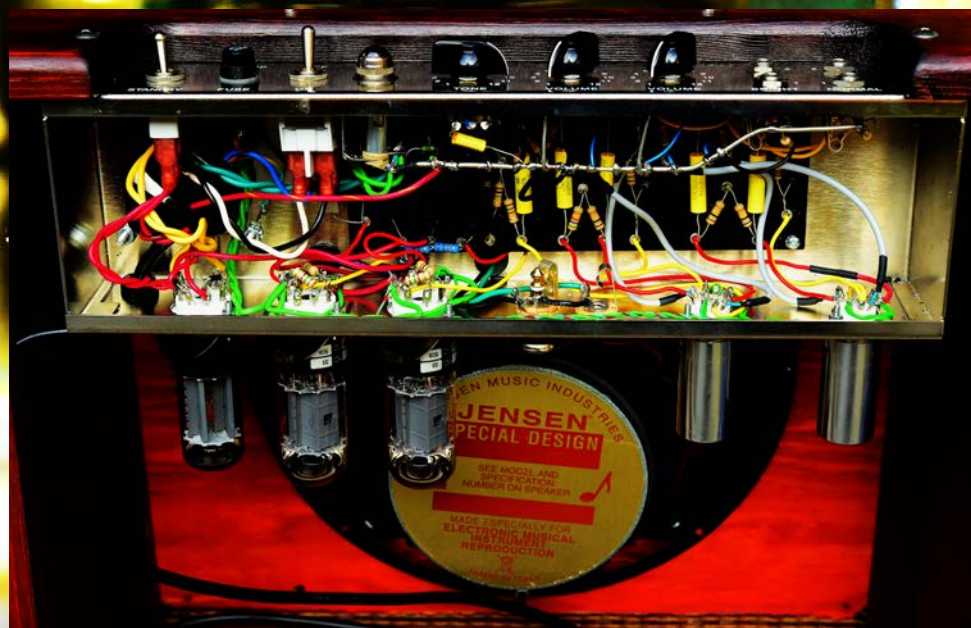
Sedan tidigare hade vi monterat trafosarna på chassit. Vi monterade nu alla rörhållarna, och där var vi noga med att samtliga satt åt samma håll. Det finns ju en "notch" i hållaren, för att röret ska kunna hamna med alla kontaktpinnar på rätt plats. Det går helt enkelt inte att montera röret fel, men man kan för enkelhetens skull se till att den här notchen sitter åt samma håll på samtliga fem rörhållare. Det gör både den fortsatta kabeldragningen, och senare felsökning betydligt lättare. Det underlättar dessutom vid rörbyte, vilket kanske kan behövas förr eller senare.

Sedan har vi monterat de båda strömbrytarna, säkringshållaren och den lampa som ska lysa när

förstärkaren är påslagen. Här är det förstås även lämpligt att dra in nätsladden genom dess hål och säkra den med en speciell klämma.

Vi såg till att vi hade tillräckligt lång sladd för att den skulle kunna nå till både strömbrytare och nätsäkring, utan att sladden blev för hårt spänd inuti chassit. Det är bra om det finns en viss "slack" här, så att det inte finns någon risk att en yttre dragning i nätsladden orsakar alltför stor skada. Det finns visserligen den förut nämnda nätslämman, som i viss mån läser den vid hålet i chassit. Dessutom ska vi montera en klämma som håller sladden på plats inuti kabinettet när det kommer, men man vet aldrig vad som kan hända med en sladd. Och det är bättre att ha lite extra säkerhetsmarginal.

Även potentiometrarna hade enkelt monterats i sina hål. Vi var däremot lite extra fiffiga när det gäller ingångsjacken. Tweed ►



Här ser vi den nya jordbussen - jordad till chassit enbart via de två ingångsjacken. Man anar även de tvåfärgade, tvinnade sladdarna till glödspänningen, som smugits in bakom den vinklade plåten nedtill i bild.

"Alla förstärkare brummar - mer eller mindre. Det gäller bara att få den att brumma mindre."

Deluxe har ju fyra olika ingångsjack; en uppsättning för instrument och en för mikrofon. Om man placerar dessa i grupp på utsidan, är det lättare att löda dem. Speciellt de motstånd vars ben sammanlänkar dem parvis, blir lättare att hantera och komma åt med lödkolven, om de placeras i sina hål från utsidan. På köpet får man avstånden jacken emellan att stämma till 100 procent. Sedan är det bara att lyfta ur dem ur hålen och i stället montera dem inifrån, med alla sladdar färdiglödda.

Sedan återstod en mängd andra sladdar som skulle dras och lödas. Dels var det olika sladdar som kom från nättransformatorn, och som skulle förse diverse komponenter med nätpänning. Dels var den lika viktiga "jordbussen". I Nordströms "kopplings-layout" framgår rätt tydligt hur den medskickade, lite grövre, oisolerade tråden ska dras, och var den

ska ansluta till andra komponenter för att fungera som en bra jordbuss. Det här är rätt viktiga grejer, som kan påverka hur mycket man lyckas tämja den inneboende brummet i förstärkaren. Alla förstärkare brummar - mer eller mindre. Det gäller bara att få den att brumma mindre.

Och här finns det mycket man kan tänka lite extra på när det gäller kabeldragningen. Jag hade den stora lyckan att dels få hjälp och tips från Per Nordström själv, när det gällde en hel del av mina frågor kring bygget. Den supporten får alla som köper en byggsats från Nordström Audio.

Men jag har också förmånen att räkna Bosse Hansén, en av Sveriges mest lysande begåvningar vad gäller allt som har med rörförstärkare att göra, som en av mina vänner. Han fanns hela tiden till hands som ett bollplank och bistod med både tips och praktiska råd. För detta är

jag förstås enormt tacksam. På Bosses inrådan gjorde jag en översyn av all kabeldragning. I Nordströms arbets-layout betonas vikten av att man tvinnar vissa av kablarna. Detta för att eliminera brum. (Det fungerar faktiskt på liknande sätt när man tvinnar pickup-sladdarna i en single coil-försedd Stratocaster.) Bosse rekommenderade även att jag skulle försöka dra nytta av chassits egna skärmegenskaper, speciellt för känsliga signalkablar, exempelvis vid volym- och tonpotarna och från ingångsjacken. Även de sladdar som omsorgsfullt tvinnats för rörens glödspänning drogs den kortaste vägen, men där såg vi även till att de tvingades in i vinkeln (eller "smygen") på chassit, det vill säga framför, i stället för ovanför rörhållarna, där de annars kan störa galler-/grid-ingångarna på rören. På köpet fick man även en kabeldragning som såg väldigt snygg ut, där de flesta sladdar



Om man ställer kabinettet upp-och-ner på ett mjukt och stabilt underlag, blir det lättare att passa in chassit i lådan.

smög längst in i hörnen och längs alla kanter på chassit.

Kolla, dubbelkolla och kolla igen!

Ja, det blev förstås ytterligare några lödardagar, innan allt stod färdigt. Det är bättre att gå ifrån och lämna bygget en stund, om man börjar bli trött. Det är lätt att det blir fel någonstans om man stressar och till varje pris ska göra allt färdigt i ett nafs. Efter en god natts sömn är det lättare att se hur man ska lösa det ena eller andra problemet – såsom att det kanske är lättare att dra sladden på ett annat sätt, eller komma åt med lödkolven från andra hållet.

Och ha gärna tennsugen till hands, ifall något gått snett. Det kan vara marigt att annars få lös en sladd eller komponent som hamnat på fel ställe. Själv hade jag lyckats flöda över med tenn mellan två av kontaktblecken i ett av ingångs-

jacken. Det resulterade i att jord och ledare hade kontakt hela tiden, vilket i sin tur innebar en rejäl kortslutning. Just det jacket var alltså helt dött, när jag provade att koppla in en sladd där. Inte så bra, men lätt avhjälpt.

Fram med tennsugen, värm upp tennet på det utsatta stället, och tryck på tennsugen. Swish, så var allt tenn uppsuget, och jag kunde göra om lödningen med precis lagom mycket tenn.

I övrigt såg allt helt okej ut. Det var ju trots allt mitt första förstärkarbygge som närmade sig sin fullbordan. Jag kollade allt som hade med nät och högre spänningar att göra extra noga, eftersom man måste ha en viss respekt för sådant. Men även alla andra sladdar verkade vara på plats. Alla sladdar i byggsatsen är färgkodade, vilket gör det betydligt lättare att se om någon sladd hamnat på fel ställe. Jag gjorde bedömningen att chassit var korrekt lött.

Montering av chassit

Precis när all lödning och sladdragning av chassit kunde anses färdigt, var även mitt beställda kabinett färdigt och hade anlänt med posten. I kabinettet hade Nordströms även monterat min beställda Jensen-högtalare, med sladd och allt. Det satt även två skruvar med tillhörande specialmuttrar, som skulle hålla chassit på plats i kabinettet. Dessutom hade man monterat den lilla sladdklämma som skulle hålla nätsladden på plats.

Innan man monterar chassit är det en god idé att ställa kabinettet uppochnar, gärna på något mjukt och stabilt underlag. Det är då lättare att passa in de båda skruvarna som sedan ska hålla fast chassit på rätt sätt och plats. Det finns ett bakstycke på kabinettet, som ska monteras allra sist, när allt är på plats, och som ska skydda innanmätet med rör och allt, ►



Nog sjutton blev den snygg? Och dessutom låter den sååå snyggt!

**"Den låter definitivt precis som jag hade föreställt mig.
Helt gudomligt, med andra ord!"**

mot yttre åverkan. Chassit har två avlånga hål som fästskruvarna ska gå igenom, och dessa hål är avlånga för att man ska kunna flytta chassit en aning fram och tillbaka för bästa inpassning.

Om man monterar chassit, men inte drar åt muttrarna på fästskruvarna helt, kan man flytta chassit lite fram och tillbaka, så det inte blir något glapp mellan det och bakstycket, men ändå så att bakstycket inte heller sitter alltför tajt. När man tycker att chassit sitter perfekt är det dags att dra åt muttrarna. Där någonstans kan man säga att bygget är färdigt – det vill säga om inget oförutsett fel upptäcks vid provkörningen.

Testkörning

Så var det äntligen dags att testköra den nya "kärran"! Och visst lät den högt, men vi hade

även ett brum som var på tok för högt. Min förstärkarguru Bosse Hansén gav mig några tips, och jag konsulterade även Nordström Audios help-line.

Bosse föreslog en hel del åtgärder för att få apparaten tystare. När det gäller jordbussen är det väldigt frestande att löda den mot baksidan av potarna, som man gör i elgitarrbyggen. Det var också så jag gjorde till att börja med. Men det är bättre att man bestämmer sig för att låta jordbussen ansluta till chassit i en enda punkt, och sedan ansluter de komponenter som ska ha jordkontakt, till denna jordbuss, i tur och ordning. Jag valde att ansluta jordbussen via jordblecken på två av ingångsjacken. De var redan sammankopplade, och de var båda jordade direkt i chassit, i och med att de var helt i metall, och fastskruvade i chassit. I och med att jag fäste jordledningen i dessa jack fick jag

även en väldigt stadig buss – rent fysiskt. Sedan var det bara att ansluta alla jordledningar från kortet, och från alla andra komponenter som skulle jordanslutas, till den här oisolerade jordledningen.

Jag fick även en mängd andra tips, som alla på sitt sätt skulle kunna bidra till att sänka brummet. Men vi kommer att ta upp dessa tips och trix i nästa, och förhoppningsvis sista, delen av den här byggserien.

En viktig sak, som Nordström Audio betonar i byggbeskrivningen, är att man tvinnar ett antal av sladdarna, för att på så sätt dämpa brummet. De betonar även vikten av att hålla alla sladdar så korta som det bara går. Det är förstås viktigt att man har ett visst slack i några av sladdarna, så det är möjligt att lyfta kortet en aning, för en viss felsökning, utan att behöva löda loss en massa sladdar.



Nöjd med mitt första förstärkarbygge? Jomenvisst!

Alla signalsladdar hade nu dragits så nära innerkanten av chassit som möjligt, där den delen av chassit kunde fungera som skärm. Jag rekommenderades även att dra om de gröna glödspänningssladdarna och lägga in dem så tajt mot chassits vinklade framkant som möjligt, för att komma längre bort från rörhållarna.

Jag valde där att även gå över till två olika färgade sladdar för att lättare kunna undvika fasfel på glödspänningen till rören. Det här är något som praktiskt egentligen inte har så stor betydelse, men "better safe than sorry" heter det ju. Och det blir i vart fall inte sämre.

Alla dessa åtgärder skulle bidra till att sänka brummet.

När jag hade löst alla sladdar som skulle lödas till jordbussen, upptäckte jag att jag redan från början hade missat en svart sladd från kortet

i punkten mellan R21 och R22 (de båda 220 k Ω -motstånden) till jordbussen. Jag hade helt enkelt skippat den helt och hållet, vilket miss-tag! Jag såg nu till att även den var på plats och ordentligt lödd till jordbussen.

Efter att ha kollat alla lödningar och sladdar ännu en gång, kände jag att det nog var dags att återigen testköra förstärkaren. Och nu lät den precis så bra som jag hade hoppats och förväntat mig. Kanon, med andra ord!

Slutsats

Jag lyckades alltså åstadkomma två rejäla fel längs resans gång. Det första var att kladda ner med tenn i ett av ingångsjacken, och på så sätt kortsluta det. Men det var ju lätt ordnat.

Det andra – att missa en jordkabel helt och hållet – är naturligtvis väldigt olyckligt. Utan det misstaget hade förmodligen förstärkaren

lätit rätt bra redan från början. Men utan de här misstagen hade vi kanske inte heller gått in med sådan frenesi för att eliminera alla brumkällor, och utan det jobbet hade det definitivt inte lätit lika bra.

Jag är självfallet oerhört tacksam för all hjälp som Bosse Hansén bidragit med. Utan hans hjälp hade mitt första bygge säkerligen inte lätit lika bra. Vi måste också skänka ett stort tack till Per och Jesper på Nordström Audio, för deras tålmod med mina många frågor.

Jag är nu en mycket lycklig och stolt ägare till en hembyggd Tweed Deluxe-förstärkare. Visserligen ser den inte ut som en Tweed – den är så mycket snyggare. Men den låter precis som jag hade föreställt mig – alldeles gudomligt.

Kunde jag fixa detta, så bör vem som helst kunna lyckas! **mm**

PMC SPEAKERS 6-2



BAREFOOT Footprint 01



HEDD AUDIO TYPE 20 MKII



API AUDIO 3122V



HERITAGE AUDIO Tubesessor



CHANDLER LIMITED RS660



OVERSTAYER 8755 Modular Channel



goldenagemusic

40 års erfarenhet av analog studioteknik
www.goldenagemusic.se

FROM STUDIO TO HOME

THE WORLD'S MOST SONICALLY ACCURATE
INTERFACES SINCE 1988

PRISM SOUND - TRUSTED AND UNCOMPROMISING
REFERENCE GRADE AD/DA CONVERSION FOR USE IN THE
STUDIO OR ON THE ROAD.

LYRA 2

REFERENCE GRADE
COMPACT AUDIO INTERFACE

TITAN

2U MULTICHANNEL AUDIO
INTERFACE WITH MDIO
EXPANSION FOR PROTOOLS OR
DANTE CONNECTIVITY

ATLAS

MULTICHANNEL AUDIO INTERFACE
WITH 8 ULTRA CLEAN MIC PRES AND
MDIO EXPANSION FOR PROTOOLS OR
DANTE CONNECTIVITY

Distributör:

goldenagemusic 

SALES@PRISMSOUND.COM
WWW.PRISMSOUND.COM

 **PRISM
SOUND**



38

Sabian HHX Anthology

CYMBALER

Vad tycker vi egentligen om signaturmodeller? Lite opersonliga eller kanske i själva verket det som eftersöks? Här sätter vi Jojo Mayers signaturserie Sabian HHX Anthology på prov.

MÅNADENS TESTER

42



DPA 4055 Kick-Drum
Microphone

BASKAGGEMIKROFON

Baskaggeljudet är fundamentet i trumsoundet, och trumsoundet sätter liksom stilen på resten av giget. Men en baskaggemick från danska DPA, som är kända för sitt neutrala, luftiga ljud – låter det rimligt? Vi vill väl ha basdunk och klickig attack? Vi testade 4055 Kick-Drum Microphone och upptäckte att romantik mellan en ljudtekniker och en baskaggemikrofon är fullt rimligt.

48



Steinberg VST Live 1.1

MJUKVARA

I den backingtrackunderstödd livescenen har det ofta känts lite knöligt, och riskabelt att använda traditionella DAW-lösningar. VST Live är Steinbergs nya produkt som riktar sig till dem som vill ha full koll på sitt scenframträdande.

56



Steinberg Nuendo 12

MJUKVARA

I Nuendo 12 bjuder Steinberg på det mesta av det som presenterades i senaste versionslyftet av Cubase. I Nuendo-uppdateringen finns också en hel del nytt för de som jobbar mycket med postproduktion och ljud till rörlig bild – med tydligt fokus på effektivitet och kompatibilitet.

SÅ HÄR GÅR

VÅRA TESTER TILL

Alla tester i MM är utförda av skribenter med hög expertis och lång erfarenhet inom sitt eller sina områden. Samtliga produkter granskas utefter en generös testperiod för att skribenten ska kunna genomföra en rigorös bedömning av allt från spelbarhet ned till minsta komponent. Men det allra viktigaste är att du som läsare får dina frågor besvarade:

- Är den här produkten bra?
- Passar den här produkten mig?
- Är den prisvärd?



MM REKOMMENDERAR

MM Rekommenderar är det högsta betyget vi delar ut. För att en produkt ska erhålla den här utmärkelsen krävs att den håller tillräckligt hög nivå för inget ska nämnas under rubriken "Minus" i betygsättningen.

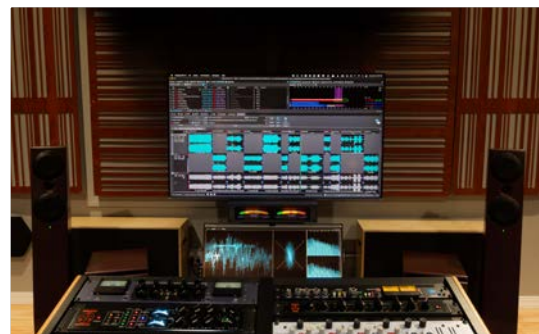
MM REKOMMENDERAR

Fender
MUSTANG MICRO

TESTADES I NR 5-2022

Drömmen om en liten, liten manick, som man kopplar in i sin elgitarr, och ut kommer allehanda välljud, har väl levat så länge elgitarrer funnits, eller? Nu har drömmen blivit verklighet. Vi testar Fender Mustang Micro.

1 349 SEK

Steinberg
WAVELAB PRO 11

TESTADES I NR 2-2022

I nya versionen av Steinbergs ljud-workbench bjuds det på rejält med nyheter. Vi öppnar WaveLab Pro 11 och kikar på bland annat nya sätt att editera flerkanalsljud, förbättrad visualisering och nya effekter.

5 119 SEK

Arturia
MiniFuse 2

10-2021

MM har tidigare kikat på ett par av Arturias audio-interface i AudioFuse-serien, och gett dem högsta betyg. Vad vore väl då naturligare än att även låta lillebror MiniFuse få hoppa upp på testbänken? Låt oss kolla blodvärdena...

1 595 SEK

Blue Cat
Audio Axiom

10-2021

Blue Cats Axiom är en multieffekt-processor och förstärkaremulering för både gitarr och bas, både fristående och i de vanliga plugin-formaten. Den innehåller flera av Blue Cats fristående pluggar, som Destructor, Re-Guitar, Hot Tuna och Late Replies.

159 EURO

IK Multimedia
AmpliTube 5

10-2021

AmpliTube finns i fyra olika versioner. AmpliTube 5 SE innehåller sammanlagt 80 olika pedaler, förstärkare, kabinet, mickar, och så vidare. AmpliTube 5 erbjuder över 170 modeller av motsvarande apparater, och AmpliTube 5 MAX innehåller över 400 olika enheter.

249,99 EURO

Native Instruments
Guitar Rig 6 Pro

10-2021

Vi har nu kommit fram till version 6 av Guitar Rig, och den har dessutom uppgraderats till Pro. Man betonar dessutom från utvecklarnas håll att GR 6 fungerar utmärkt till så många fler ljudkällor än just gitarr eller elbas.

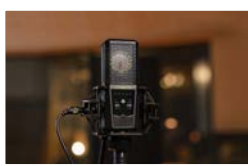
199 EURO

iZotope
Stutter Edit 2

9-2021

Ett decennium är lång tid, särskilt när det gäller programvaror. Så lång tid har gått sedan iZotope, i samarbete med Brian Transeau (alias BT), presenterade första versionen av Stutter Edit. Idag laddar vi in uppföljaren och kikar på några av de spännande nyheterna.

199 EURO

Lewitt
LCT 440 PURE,
LCT 540 S & LCT 640 TS

8-2021

Det är alltid kul när en mikrofontillverkare vågar bygga mickar som inte hämtat all sin inspiration från någon av alla klassiker från det senaste århundradet. Ett företag som vågat gå lite egna vägar är österrikiska Lewitt.

269, 699 & 899 EURO

Presonus
Studio One 5 Professional

8-2021

I den underbara skog av kompetenta och mångsidiga DAW-program som finns, kan lätt ett och annat bli förbisett. Vi får försöka råda bot på det nu. Vi tar en titt på den senaste versionen av Presonus inspelningsprogram Studio One 5 Professional.

399,95 USD

Cranborne Audio
Camden EC1

7-2021

Nykomlingen Cranborne Audio uppvisar en stor portion nytänkande hos sitt bidrag till samlingen av bra mikrofonförstärkare till vettiga priser. Vi kikar på deras Camden EC1.

7 190 SEK

Sabian HHX Anthology

Förenar traditionella och moderna ljud

Vad tycker vi egentligen om signaturmodeller? Lite opersonliga eller kanske i själva verket det som eftersöks? Här sätter vi Jojo Mayers signaturserie Sabian HHX Anthology på prov.



SABIAN

Cymbalerna kommer i två varianter – samma produkt fast med olika sound, för en bredd som gör dem mer anpassningsbara.

Konstruktion

”Handbyggda och med en karaktär lika unik som spelaren”. En något pretentiös beskrivning, men likväl är det så de beskrivs på Sabians officiella hemsida. Pretentiös eller inte så är de kanske inte helt ute och cyklar – varje cymbal i serien kommer i två utföranden och skiljs åt genom klockans höjd.

Det är lätt att tro att High och Low syftar till respektive cymbals tonläge, så tänkte åtminstone jag, men låt dig inte luras av logiskt tänkande. Det är höjden på klockan det handlar om här, där High reser sig högre än Low-klockan.



”Ett coolt koncept som är roligt att experimentera med. 22-tummarna är crashable, men har kvar definition och en användbar klocka, även Low Bell”, säger Matt Silver, butikschef på Slagverket, som lånade ut cymbalerna till denna recension.

TYP Cymbaler

FINISH Svarvade men ej polerade. Osvarvad underdel på High Bell-locken.

MATERIAL B20-brons

PRIS Low/High Bell-ride 7 374 kronor, Low/High Bell-hihat 7 488 kronor, Low/High Bell-crash 5 446 kronor

DISTRIBUTÖR Pearl Music Europe, www.pearldrums.com/eu

+ PLUS

- Två av varje sort
- Bra Low Bell-crash

– MINUS

- Säreigna och inte särskilt allround

Ovan- och undersidan är svarvad på samtliga cymbaler förutom när det kommer till High Bell-locken där underdelen är osvarvad. Cymbal-legeringen i sig består av så kallad B20-brons, Sabians egen beteckning på denna högst traditionella metallegering för cymbaler, som består till 80 procent av koppar och 20 procent tenn. Loggan är tryckt i en ljus kulör och ger en något ”naturlig” feeling när det kommer till cymbalens utseende. Vikten hamnar någonstans mellan 900 – 1 090 gram för hihat-överdelen, med en något tyngre underdel på 1 250 – 1 500 gram. Crashen väger in på 1 360 – 1 550 gram och riden på 2 460 – 2 720 gram.

Användning

Här bjuds på en bredd av olika ljudbilder och karaktärer. Till denna recension har vi

fått låna två crashar, två rides och två uppsättningar hihat-lock. De skiljer sig åt genom klockans höjd – High och Low, som bjuder på lite olika ljudkaraktärer. För att göra det så lättöverskådligt som möjligt kan vi beskriva cymbalerna parvis, det vill säga att vi jämför High med Low i respektive cymbalsort för att inte röra till i onödan. Vi börjar med crasharna: Cymbalerna både ser- och känns gedigna vid första anblicken.

High Bell-crashen hängs upp först, vilken ger ett ganska hårt första intryck rent ljudmässigt när jag börjar spela på den. Ljudet är lite smutsig, hårt och kallt. I mina anteckningar skrev jag till och med att ljudkaraktären är ”tråkig” men kommer till sin rätt om den spelas tyst i ett högljutt gig”. Med det menar jag att den fungerar som en effekt och levererar mer djup än om



Sabian Anthology är en cymbalserie framtagen tillsammans med Jojo Mayer.



Favoriten i serien, Low Bell-crashen, får gärna hänga med på gig.

den slås väldigt hårt, då den tycks dränkas i sin egen ljudbild, lite som en högtalare som börjar dista när man skruvar på volymen för högt. Den har även en ljusare ton som bidrar till dess något "trashiga" karaktär.

Low Bell-crashen gav däremot en annan känsla och tilltalade mig så fort jag började spelade på den. Den är härligt "washig" och samtidigt "bright" och något "mystisk". Av alla cymbaler i serien är det just denna jag till och med skulle plocka med i min egen arsenal. Den passar såväl jazzig som hårdare musik. Den svarar dessutom väldigt bra på svaga och hårda slag och är pigg på att leva ut.

Ride-cymbalerna är en historia för sig och bjuder på mycket mer liv, generellt. High Bell-riden är fyllig i sitt sound och har en härlig och omfamnade ljudbild. Här ges en "washig" ton med en mycket mer distinkt och renare klocka än Low Bell-riden. Den rekommenderas och skulle mycket väl kunna passa som en allround-ride tack vare sin tydliga klocka.

Low Bell-riden är å sin sida inte lika rolig överlag och skulle bäst beskrivas som väldigt distra i sin ljudbild, som om den inte riktigt vet vilken musikgenre den vill tilltala. Men det den saknar i karaktär tar den igen på andra sätt. Den är perfekt som jazzride med sin rökighet, och är inget annat än underbar att crasha med, alternativt använda som crashride. Klockan är heller inte distinkt och kan bli något frustrerande för dig som gillar när det "pingar" om klockan. Gör du det är det här fel cymbal för dig – välj i stället High Bell-riden.

Hihat

Om ni tycker åsikterna går isär gällande ridarna och crasharna så håll i er. Hihat-locken kunde inte vara mer olika varandra, trots att det handlar om samma serie. High Bell-locken är väldigt speciella och har en karaktär som gör att de känns mindre än vad de i själva verket är. De är väldigt torra, högst chippiga och skramlar väldigt lite. Och de känns snarare som 12-tummare än traditionella 14-tummare. Söker man en effekt-hihat är High Bell ett intressant alternativ. Svårast att acceptera här var att de skramlade väldigt lite – föreställ dig ljudet av två kastrullock fastskruvade på hihat-stativet.

I mina anteckningar till Low Bell-locken har jag skrivit, "som en dålig Zildjian New Beat", som i sig förmodligen skulle kunna beskrivas som de bästa allround-locken överlag. Och vad menar jag med detta? Kvaliteten tycks finnas där men man har inte riktigt lyckats plocka fram den. De blir mest spretiga och lite stökiga. Däremot, när jag lossade lite på cymbalupphängningen på clutchen, och lät överdelen "svaja" mer, fick locken genast en annan karaktär. Plötsligt fick de liv och blev mer spelbara, som om tyglarna hade lossats och de fick galoppera fritt. De blev följsamma och mer exakta, och upplevdes även svara bättre.

Sammanfattning

Signaturcymbaler blir alltid lite av en vattendelare – antingen gillar man dem eller så har man svårt att förstå sig på dem. Att plocka med en av dessa i cymbalsamlingen kan jag mycket väl tänka mig, men att byta ut hela cymbal-

förutom när det kommer till Low Bell-crashen, som jag gärna stoppar ned i cymbalväskan till alla möjliga gig. Cymbalen som tilltalade mig minst i serien var High Bell-crashen. Jag måste dock tillägga att jag mjuknade upp för hela utbudet ju mer jag spelade på dem. Men skulle jag

"Jag måste dock tillägga att jag mjuknade upp för hela utbudet ju mer jag spelade på dem."

uppsättningen med en signaturserie känns inte aktuellt. Soundet kommer alltid först. Men med det sagt är Jojo Mayers cymbalserie intressant om än inte en serie jag hade valt,

välja Sabian Anthology om jag var ute efter en ny cymbaluppsättning? Antagligen inte. Men smaken är som baken, eller hihat-locken i detta fall – delad. **mm**



Osvarvad insida på High Bell-lockets underdel.



Söker man en effekt-hihat är High Bell ett intressant alternativ.

Text: Daniel Nygaard & Johannes Oscarsson
Bild: DPA

DPA 4055 Kick-Drum Microphone

Skapar det exakta soundet – oavsett musikgenre

Baskaggeljudet är fundamentet i trumsoundet, och trumsoundet sätter liksom stilen på resten av giget. Men en baskaggemick från danska DPA, som är kända för sitt neutrala, luftiga ljud – låter det rimligt? Vi vill väl ha basdunk och klickig attack? Vi testade 4055 Kick-Drum Microphone och upptäckte att romantik mellan en ljudtekniker och en baskaggemikrofon är fullt rimligt.

Låt oss se, ny mikrofon från DPA. En dedikerad baskaggemick från företaget som är kända för sitt neutrala och luftiga ljud. Mycket riktigt, i frekvenskurvan ser vi rak frekvensgång upp till 1,5 kHz, ett minimalt lyft upp till 4 kHz och sedan en puckel kring 10-12 kHz. Var är klicket och dunket? Själén kommer

från gamla danska mätmikrofonfirman Brüel & Kjær, och den moderna avknoppningen Danish Professional Audio (DPA) var i början mest berömda för sina raka och neutrala

inspelningsmikrofoner för akustisk musik. De fann sin väg ut på live-scenerna och gjorde stormsuccé med sin 4099-serie instrument-

"Efter några konserter kommer en gnagande panikkänsla över att snart behöva lämna tillbaka testexemplaret."



mikrofoner. Sedan dess har de expanderat med bland annat sångmikrofoner och nu en dedikerad baskaggemikrofon.

DPA 4055

I det kompakta skumfyllda paketet finns en tunnare nylonväska, en mikrofon och en hållare – DPA:s hållare som även används till inspelningsmikrofonerna 4006/4011/4015, där mikrofonen träs in med bakänden och dras fast med en skruvande del som är stabil, till skillnad mot att klickas/klämmas fast. Den här micken lossnar inte, punkt. Mikrofonen är rätt liten och kompakt, särskilt om man jämför med branschstandarer som AKG D-112, Audix D6 eller Shure Beta-52 så är denna diskret, men har ändå en rätt lustig form då kroppen är så smal – 1,7 mm,

som ett finger – och huvudet tre gånger bredare på 57 mm.

En lustighet är att den tunna kroppen inte sitter helt i mitten av det rundare huvudet. Detta verkar först märkligt men blir snart tydligt när man försöker sätta in mikrofonen genom en mindre öppning i en trumma, då både stativ och kabel tar mindre plats än om kroppen varit helt centrerad. Så länge stativet är vinklat helt bakåt tar den alltså inte mer plats än just bred- den på den puffkyddade kapseln.

Det här är, precis som alla DPA:s mikrofoner, en elektretkondensator-kapsel där elektroniken vill ha fantommatning. Eftersom trycket kan bli rätt påfrestande inuti en baskagge har man byggt elektroniken med 1%-distorsionsgränsen vid 156 dB SPL RMS. Ska det krämas på extremt tål den upp till 164 dB vid 10% distorsion.

"Det lilla formatet gör att den är smidig att hantera och montera."

Man har byggt mikrofonen med "öppen njure" som riktningskaraktistik, något bredare än vanlig njure men något smalare än halvnjure som DPA:s inspelningsmikrofon 4015. Vad vi vet så är detta första gången DPA använder denna rätt moderna karakteristik. Närfältseffekten blir också lite mindre påtaglig med öppen njure.

DPA:s mikrofoner tenderar att vara användbara även utanför sina tänkta användningsområden just på grund av den neutrala stilen; sångmicken DPA 4018VL är en favorit på virvel, flöjt och funkar utmärkt som allmän blåsmick när det är lite roddigt. 4018VL är dock en supernjure, vilket ibland begränsar användningsområdet. 4055 breddar familjen med sin öppen njure-karaktäristik.

5000 spänn för en baskaggemick

Låt oss vara ärliga, om man inte mixar hård-rock, spelar verkligen kaggemicken så stor roll? Många tekniker spenderar fortfarande en procentuellt lång stund av soundchecket med just bastrumman, även om det blivit allt ovanligare de senaste åren. Men det har också blivit lite mer trendigt med lite luftigare, större och sjungigare bastrummljud. De klassiska kaggemickarna med deras ofta extremt urgröpa mellanregister byts ut mot neutralare syskon – men neutrala dedikerade bastrummickar kryllar det verkligen inte av. Många har i stället jobbat med olika kondensatormikrofoner (sannolikt med oro över huruvida membranet ska tåla behandlingen). Kanske att 4055 kan få fler att fundera en extra gång på om ett bastrummljud verkligen bara ska bestå av botten och klick. Låt oss hoppas.

Jag erkänner att jag inte går in i testandet av den här micken helt neutral. Min ingång är att jag aldrig skulle lägga så förhållandevis ►



"Den raka frekvensgången låter dig själv skulptera ljudet i stället för att få ett färdigskruvat sound."

► mycket pengar på en mick för baskagge. Redan vid första konserten börjar jag vackla. 4055 låter neutral utan att låta tråkig, tydlig utan att låta klickig och fyllig utan att låta överdrivet subbig. Små eq-justeringar på några dB hit

och dit placerar den perfekt i mixen. Efter några konserter kommer en gnagande panik-känsla över att snart behöva lämna tillbaka recensionsexemplaret.

Den gräver djupt i basen samtidigt som den levererar på höjden, och den raka frekvensgången låter dig själv skulptera ljudet i stället för att få ett färdigskruvat sound.

En annan kollega testade att blanda 4055 med en klassisk tryckzonsmikrofon i trumman och verkade först föredra

det resultatet då tryckzonsmikrofonen gav lite mer punch i attacken, men efter att ha flyttat runt 4055 hittades ett läge mer åt mitten av trumman som gav i princip samma tryck men utan fas-knas mellan de två mikrofonerna.

Det lilla formatet gör att den är smidig att hantera och montera, både i hålet eller i de fall man vill sätta den från framsidan utan att vara i vägen för knän och andra trummor och pedaler. Den låga vikten underlättar när man vill jobba med mikrofonen inuti trumman eftersom det är lätt för mikrofonstativet att bära upp den med bommen utdragen, jämfört med klassiska baskaggmikrofoner där newtonmetrarna börjar dra ner hela riggen mot golvet.

DPA 4055 har också fått tjänstgöra som huvudmikrofon till tenorsax och klockmikrofon till sopransax. Förutom det, igen, fina ljudet så kom också den öppnare riktningsskäraktensiteten väl till pass i båda fallen. Och problem när saxofonisten rörde sig var märkbart färre än med snävare mikrofoner.

Sammanfattning

Det här är en utmärkt kaggmikrofon som i bästa fall kan förändra sättet vi tänker kring att mixa baskagge. Fick jag bara använda en mick till bastrumma resten av mitt liv så skulle jag utan tveka välja DPA 4055. Under vår korta romans har jag inte stött på någon nackdel med 4055. Dessutom är den en utmärkt allroundmikrofon som sannolikt skulle kunna byta plats med de flesta mickar i din live-uppsättning och göra ett lysande jobb. Jag skulle kunna tänka mig att äga drivor av 4055. Men till att börja med får jag nog köpa en att använda för just bastrumma. **mm**



I paketet finns mikrofonen, nylonpåse och DPA:s superbra hållare.

Notera formen, där kroppen sitter lite förskjuten från mitten av huvudet för att mikrofonen ska kunna skjutas in genom så små öppningar som möjligt.



TYP Kondensatormikrofon för bas-kagge och instrument

KARAKTERISTIK Öppen njure

KONTAKTER 1x XLR

VIKT 241 gram

LÄNGD 132 mm

PRIS 7560 kr inkl. moms

DISTRIBUTÖR Arva Trading,
www.arva.se



+ PLUS

- Neutral klang som låter dig forma hur det ska låta
- Tål svinhöga ljudtryck
- Smidigt format
- Funkar som allroundmikrofon också

– MINUS

- Inget



PRENUMERERA



Värde 700 kr!

Pulse HP2800 Studiohörlurar + 11 nr av MM

1 095 kr
(inkl 95 kr frakt)

**SPARA
350 kr!**

50 mm neodymium dynamic drivers tar fram även de mest subtila nyanserna så att du kan vara säker på att din mix kommer låta bra på alla system. Oavsett om du finjusterar spårens ljudnivåer eller är inne på slutmixen så kommer det självjusterbara huvudbandet och hörlurarnas lätta design att ge dig timmar av högsta komfort.



Värde 165 kr!

Pulse instrumentkabel 3m tele/tele + 11 nr av MM

700 kr
(inkl 50 kr frakt)

**SPARA
165 kr!**

Pulse instrumentkabler är tillverkad för att tåla hög mekanisk påfrestning och är effektivt skärmad för att skydda mot elektromekanisk störning. Unik kontaktkonstruktion med helgjutet bakstycke och utanpåliggande metallchassi säkerställer en lång livslängd.



Värde 200 kr!

Boken om liveljud + 11 nr av MM

700 kr
(inkl 50 kr frakt)

**SPARA
200 kr!**

Boken om liveljud är den perfekta följeslagaren för den som vill lära sig eller som redan arbetar med liveljud.



Värde 150 kr!

T-shirt + 11 nr av MM

700 kr
(inkl 50 kr frakt)

**SPARA
150 kr!**

MM:s sköna fair labor-märkta t-shirt med klassisk passform.

www.musikermagasinet.se/prenumerera

PÅ MM

**SPARA
UPP TILL
1000 KR!**



Värde 2795 kr!

Austrian Audio Hi-X50 Studiohörlurar + 11 nr av MM

2 540 kr
(inkl 95 kr frakt)

Professionell sluten "on ear" referenshörlur för mixning, mastering, monitorlyssning, inspelning etc. Öronkuddar med extrem komfort under långa sessioner. Gångjärn och båge i metall för maximal hållbarhet och stabilitet. Vikbar konstruktion för maximal portabilitet och enkel förvaring.

**SPARA
1000 kr!**



Värde 229 kr!

D'Addario XS akustiska stålsträngar + 11 nr av MM

700 kr
(inkl 50 kr frakt)

Acoustic Phosphor Bronze, Light, 12-53. En ultratunn film är spunnen och smält över varje sträng för att effektivt skydda dem mot smuts, svett och annat som påverkar en strängs ton och livslängd samtidigt som det ger en komfortabel spelkänsla.

**SPARA
229 kr!**



11 nr av MM

650 kr

11 nr av Nordens ledande tidskrift för musiker med produktnyheter, studio- och företagsreportage, band- och artistporträtt samt djupgående tester skrivna av några av de bästa musikerna i Sverige.

OBS! För att ta del av dessa erbjudanden mejla lena@hansenforlag.se och meddela vilket samt uppgi din mailadress och telefonnummer i samband med betalningen

Inkluderat i alla erbjudanden är en digital prenumeration som innehåller alla nya nummer samt ett bibliotek av äldre upplagor som sträcker sig flera år tillbaka. Dessa kommer du åt via din mobil, läsplatta eller dator. Mer info om hur du läser tidningen digitalt finns på www.musikermagasinet.se

mm
MUSIKERMAGASINET

Text: Peter Marchione
Foto: Steinberg

Steinberg VST Live 1.1

Live is Life

I den backingtrackunderstöddas livescenen har det ofta känts lite knöligt, och riskabelt att använda traditionella DAW-lösningar. VST Live är Steinbergs nya produkt som riktar sig till dem som vill ha full koll på sitt scenframträdande.



IOS-appen VST Live Mods gör det möjligt för VST Live Pro-användare att kommunicera Chords-, Lyrics-, Metronome- och Notes-modulerna.

Program som Cubase, Nuendo, Logic eller Pro Tools är kanske inte de mest konsertvänliga alternativen, även om det är många som faktiskt använder dessa på scen. Top of my mind är snarare Ableton Live och Apple Mainstage, som båda tagits fram

TESTDATORER

Dator 1 Windows 11 64-bit, Intel Core i7-9700F @ 3.00 GHz. 16 GB RAM

Dator 2 iMac Pro, macOS Big Sur, 3,2 GHz 8-Core Intel Xeon W, 32 GB RAM

Dator 3 MacBook Pro, macOS Monterey, M1, 32 GB RAM

TYP Programvara för Mac och PC, med tillhörande IOS-app, för liveframträdanden.

SYSTEMKRAV Skärm med 1920 x 1080 upplösning (1280 x 720 minimum vid 100 % UI-scaling). Grafikkort med DirectX 10 och WDDM 2.0-stöd (endast Windows). Internetanslutning för aktivering, läsning av online-manualer och hantering av produktregistrering.

PC: 64-bit Windows 10 Version 21H2, 64-bit Intel Core i5 eller AMD Ryzen-processor;

Mac: macOS Catalina, macOS Mojave, macOS Big Sur, macOS Monterey, (Native App, Rosetta 2 App på Apple Silicon) Intel Core i5 (mitten av 2013 eller nyare) eller Apple Silicon-processor, 8 GB RAM, 20 GB ledigt hårddiskutrymme.

PRIS VST Live Pro 1 019 kr, VST Live Elements 611 kr, VST Live Mods (IOS-app) gratis.

DISTRIBUTÖR Steinberg, www.steinberg.net

+ PLUS

- Konceptuell fullträff
- Lätt att begripa, i synnerhet om du kommer från Cubase/Nuendo
- Bra routingmöjligheter

- MINUS

- Tillverkaren verkar ha haft lite för bråttom med initial release
- Groove Agent SE borde vara med
- SysEx ej på plats ännu

med just livebiten i fokus. Nu, med VST Live på testbordet, känns det lite konstigt att denna Mainstage-konkurrent inte kommit förrän nu.

Installation

Eftersom VST Live är en ny skapelse är den redan från scratch helt förankrad i det nya licenssystemet Steinberg Activation Manager och tajt integrerad med ditt Steinberg ID. Ingen eLicenser är inblandad och mjukvaran kan aktiveras på upp till tre maskiner, inte helt olik exempelvis Adobe Creative Suite.

När det gäller själva installationsförfarandet är det Steinberg Download Assistant som gäller. Jag har redan i mina avhandlingar rörande Cubase och Nuendo gnällt lite på att denna nedladdningsassistent inte riktigt håller måttet, så jag hoppar över det denna gång. Jag misstänker att våra vänner i Hamburg kommer slå ihop deras olika hjälp-mjukvaror så snart de lyckats fasa ut sitt gamla eLicenser-system.

Vad ingår?

VST Live erbjuder i två olika utföranden: Pro och Elements men de grundläggande funktionerna är i princip samma när det avser själva musikanteringsbiten.

Samma uppsättning av instrument och effekter är med i båda paketen. På instrumentsidan får vi Steinbergs workstation Rompler HALion Sonic SE 3 med tillhörande Pro-, Artist- och Basic-set, Retrologue 2 och Padshop 2. Jag skulle gärna sett att de också skickat med Groove Agent SE för trummor, men samtidigt finns ju faktiskt en hel del slagverk även i HALion Sonic SE. Sedan har vi ju den integrerade pattern-modulen Beat, som riktar sig till just slagverk, som i sin tur gör det enkelt att programmera patterns direkt i VST Lives eget gränssnitt. Utifrån den synvinkeln kan jag förstå att man valt att inte ha med Groove Agent, då den ju innebär ytterligare ett fönster att hålla reda på. Något som inte är optimalt i ett livesammanhang. Vi får förvisso med en egen

slagverksmodul med namnet Beat, men den är på tok för elementär och kan närmast liknas vid en lite roligare metronom.

När det kommer till effekter får vi en rejäl palett, som vi känner igen både från Cubase och Nuendo men även de interna effekterna i exempelvis HALion-familjen: StudioEQ, VST Dynamics, Limiter, Brickwall Limiter, Envelope Shaper, Gate, Maximizer, Tube Compressor, Vintage Compressor, Roomworks (både fullversion och SE), MonoDelay, PingPongDelay, StereoDelay, Amp Simulator, Distortion, VST Amp Rack, VST Bass Amp Rack, AutoPan, Chorus, Flanger, Phaser, Tremolo, Vibrato, Rotary, DualFilter, ToneBooster, WahWah, MorphoFilter, Octaver och sist, men inte minst Tuner.

Pro eller Elements?

Alla grundläggande funktioner finns med i såväl Pro- som Elements-versionen av VST Live och på www.steinberg.net/vst-live/compare-editions/ bjuder tillverkaren på en prydlig jämförelse i listformat. Om du vet med dig att du vill kunna styra DMX-ljus, video och kommunicera till tillhörande VST Live Mods-appen, ska du se till att införskaffa Pro-versionen. Om du snarare vill ha en backingtrack-maskin av det enklare, men fullt adekvata, slaget – då kommer du klara dig långt med Elements. Medföljande instrument och effekter är samma i båda varianterna.

Parts

Extremt förenklat kan VST Live liknas vid en DAW-lösning där flera olika låtprojekt kan vara öppna samtidigt. Lite som en Live'ifiering av Cubase/Nuendo, med ett gränssnitt som gärna för tankarna till Apple Mainstage. Till vänster i programfönstret har vi en visning av varje låt (Song), som i sin tur kan klyvas ned i olika delar, så kallade Parts.

Ett vanligt sätt att använda denna del är att markera en låts olika delar, till exempel Intro,



Cubase- och Nuendoanvändare känner snabbt igen sig i VST Lives grafiska gränssnitt.

Vers, Refräng och så vidare. Samtidigt kan Parts också jobba globalt och de olika varianterna lämpar sig för olika saker. På låtnivå är det vettigt att se till att rätt ljud och kontrollmöjligheter för just detta spår läggs ut på din klaviatur, rätt effekter och så vidare.

Den globala varianten är det då klokt att hänge till de prylar som ska vara statiska genom hela spelningen. Om du till exempel har ett och samma pianoljud i alla åtta låtar behöver du inte kopiera detta för varje enskilt Song-upplägg i projektet. Om du har olika sektioner i låten, där olika ljud ska spelas, behöver du inte heller ägna dig åt att kontrollera det själv. Via triggers kan olika Parts laddas i rätt ögonblick – och du behöver inte vara orolig att ljudet som byts ut blir avhugget. VST Live har smarta funktioner för att ställa in dessa överlappningar. Utan att du själv behöver tappa feeling kan du alltså få ditt Fender Rhodes-ljud i versen bytt till en superduper-pad i refrängen.

Programfönstret har ett zon-upplägg som alla användare av både Cubase och Nuendo kommer känna sig hemma i. Du hittar lätt både preset och pluggar via Media Bay och du kan själv styra visningen av de olika fälten via olika kortkommandon. Mjukvaran agerar i ett platt gränssnitt och inte via onödiga pop up-fönster, vilket gör det överskådligt och snabbnavigerat. Aktiv zon är dessutom alltid tydligt markerad med en ram och CPU-mätare samt panic-knapp (för urballad MIDI) finns alltid synligt i programmets vänstra nederkant.

Förutom Parts kan varje Song i sin tur innehålla ytterligare olika komponenter som vi nu ska kika lite närmare på.

Layers

Layers är det som kanske är det som ligger närmast till hands, rent musikaliskt. Här rör det sig om att styra instrument och det erbjuds smarta sätt att skapa lager, men även zonindelningar utifrån antingen tangent eller anslag – eller båda. Upplägget är rätt likt, och antagligen taget från HALion.

Layers är i grund och botten virtuella MIDI-enheter, men det går alldeles utmärkt att använda dessa moduler till att kommunicera med extern hårdvara. Här är det så klart bara din egen setup, alltså MIDI-portar, som sätter gränserna. På samma sätt kan olika Layers styras via olika MIDI-ingångar. Givetvis finns också djuplodande möjligheter att koppla olika MIDI-reglage till olika knappar och vred i de instrument som ingår i ett Layer. Detta görs via Layer Controller Map-funktionen, där du i listvy får en bra översikt över det aktuella upplägget.

SysEx-stödet är inte riktigt på plats ännu. När jag kollade av med Steinberg visade det sig att det faktiskt finns inlagt i VST Live, men inte riktigt är implementerat ännu. Layers saknar ännu helt stöd för det medan MIDI Tracks och Clips faktiskt hanterar SysEx-data, dock utan

några editeringsmöjligheter. Jag fick även lite hint om att vi inte ska bli förvånade om detta är löst i kommande uppdatering.

Stacks

Stacks påminner konceptuellt väldigt mycket om Layers fast här jobbar vi med ljudhantering. Det rör sig här om en channel strip med upp till

en helhet. Modules kan hantera Audio-, MIDI- och DMX-spår så du kan med andra ord skapa visuella miljöer där dessa olika element blandas. Det är alltså fullt möjligt att få till något som påminner om det sätt man hanterar makro-reglagen på sina MIDI-kontrollenheter. Ett vred kontrollerar kanske Cutoff på en synt, ett annat volymen på ett spår medan ett tredje styr

“VST Live erbjuds i två olika utföranden: Pro och Elements men de grundläggande funktionerna är i princip samma när det avser själva musikhanteringsbiten.”

fyra insert- och två sendeffekter. Som du säkert gissat är Stacks till för ingångar som inkopplade instrument och mikrofoner.

Lyrics

Lyrics-spåren gör det enkelt att mata in texten till aktuell låt. Därefter kan denna rullas upp via tillhörande appen VST Live Mods. En väldigt logisk funktion i sammanhanget som faktiskt leder mig till frågeställningen varför inte denna typ av spår finns i Cubase och Nuendo. Det vore idealiskt att kunna skicka in samma information till musikerna i inspelningsrummet.

Notes

Som namnet tydligt antyder är Notes en anteckningsyta där viktig information kan föras upp och även delas till dina medmusikanter och tekniker via den tillhörande appen.

Modules

Modules är något av en open source-del av själva Parts-upplägget, inte helt olik hur vi vanligtvis jobbar med pluggar när vi lägger dem i olika ordning och på så viss bygger upp

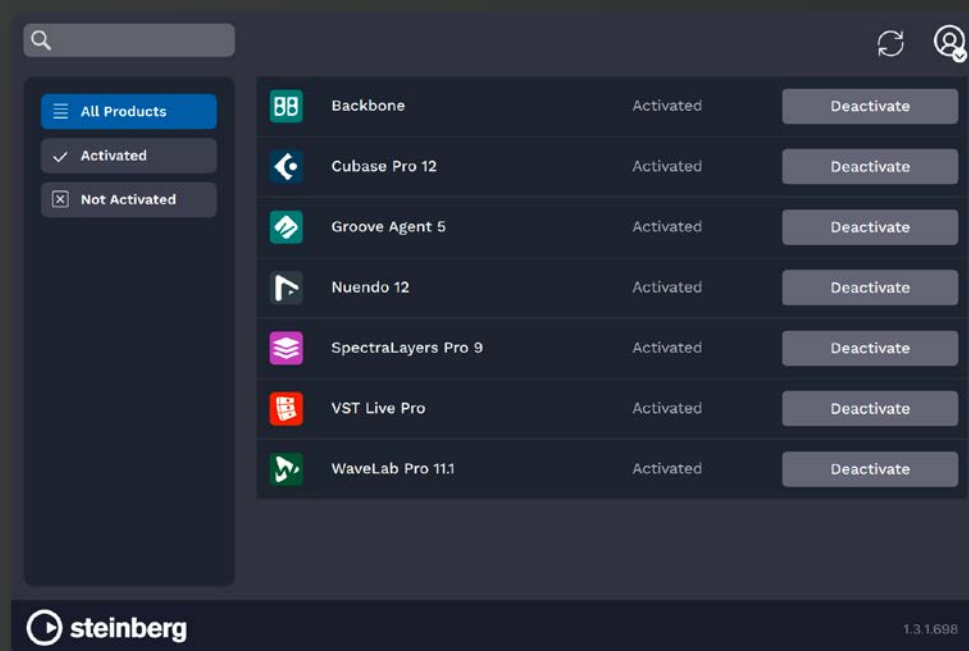
effekt-send eller ett reglage på DMX-mixern.

Modules är en väldigt bra skapelse eftersom vi i live-miljöer ju inte gärna vill behöva hoppa mellan olika vyer.

Tracks

Varje sång har en egen multitrack-spelare, som i mångt och mycket är en DAW i sig själv. Du är inte låst till att endast spela upp saker utan det går alldeles utmärkt att faktiskt använda VST Live som ett inspelningsverktyg.

Audio tracks är vanliga ljudspår och jag skulle väl nog vilja påstå att jag i mitt testprojekt tycker denna spårtyp lämpar sig bäst för backingtracks. Det som ska vara tillplattat och ej spelas kan ju gärna renderas, eventuellt med undantag för send-effekter. VST Live lär ju oftast köras på bärbara datorer och då tycker jag personligen att det känns roligare att CPU:n får jobba med effekter på lajnade saker och de instrumentspår som faktiskt ska spelas live. Visst, jag kan tänka mig att ett programmerat basspår kan göra sig bra som MIDI så att man kan improvisera lite med Cutoff-reglaget när man får feeling. ▶



Med hjälp av Steinberg Activation Manager kan du köra VST Live på upp till tre datorer.

► Chords är en spårtyp som vi känner igen från Cubase, Cubasis och Nuendo. Fast i det här fallet är den inte till för att realtidsfuska för att till exempel få fler fingrar än vad vi fysiskt är födda med. Användningen är här att kunna förse musiker i konsertmiljön med realtidsvisning av ackorden via VST Live Mods-appen.

DMX-spår är en fjärrkontroll för ljussystem. Du kan alltså förprogrammera vilka färger med mera som ska vara aktiva vid olika delar av varje låt. Det här är kanske inte något som alla musiker nödvändigtvis är insatta i men i detta fall har Steinberg lyckats presentera

detta i en editor som är extremt lik Cubase och Nuendo's MIDI-editor. Dessutom finns det en förträfflig DMX-mixer med alla olika kanaler. Du kan alltså förinspela olika färgkompositioner via denna om du inte vill harva runt i editorn.

Lyrics-spåren låter dig enkelt skriva in rätt text på rätt plats i låten. Lite som att förbereda karaoke fast du i detta fall, känner dig lite trygga i hur framförandet kommer bli.

MIDI-spåren låter dig styra både virtuella och fysiska instrument.

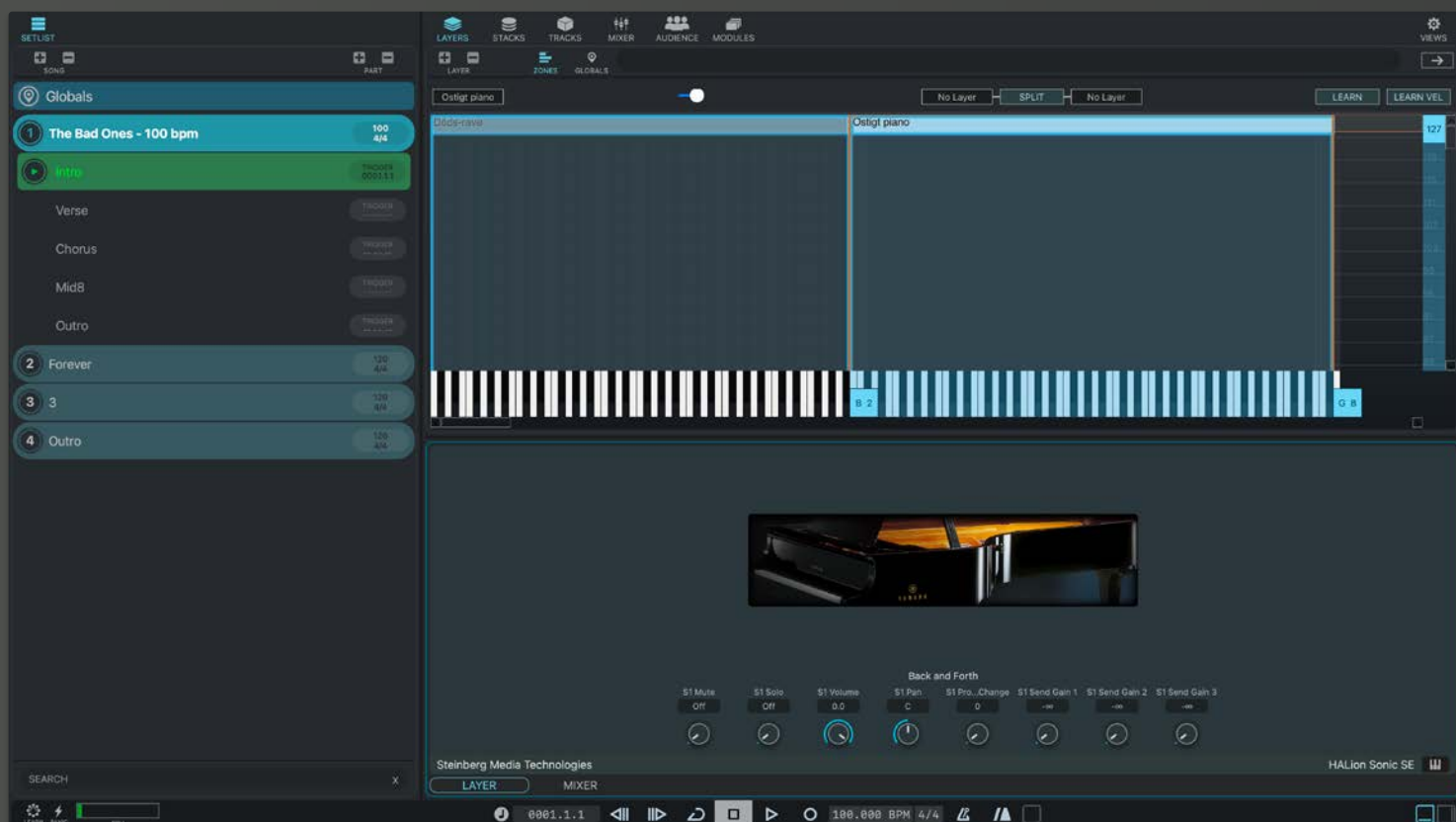
Samplerspår är ännu en Cubase/

Nuendo-spårtyp som kan ta vilken ljudfil som helst och göra den spelbar.

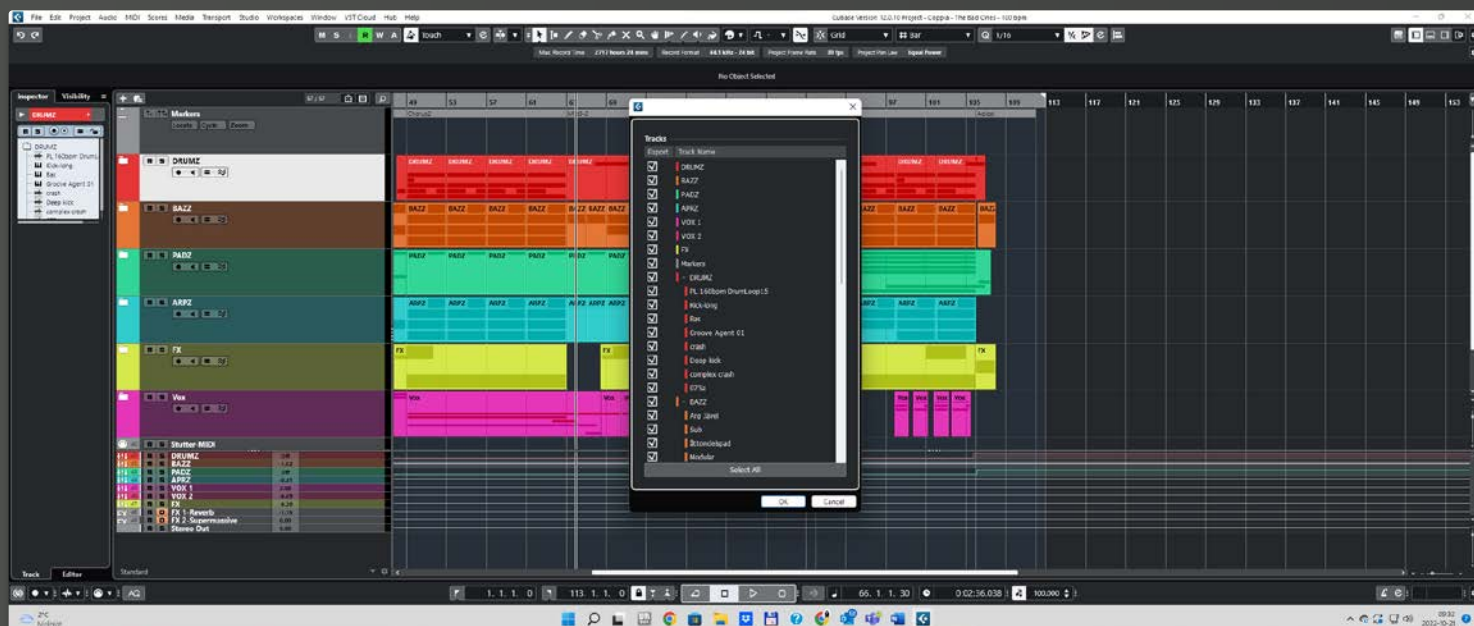
Tempo-spåret gör att du kan automatisera tempot under låtens gång och Time Signature gör att du kan hoppa mellan olika taktarter.

Video-spåren gör det möjligt att lägga till video som sedan visas på skärmar. Upp till sex olika videoutgångar kan nyttjas. Detta, kombinerat med DMX-spåren, gör att du inte längre behöver oroa dig om klubbens interna ljus- och videotekniker inte verkar hålla med dig. Nu kan du själv bestämma.

Däremot skulle jag inte ge mig på att köra



Det är en enkel match att ordna keyboardzoner och velocity-splits.



Cubase och Nuendo-projekt måste först exporteras till ett gemensamt filformat, därefter kan det importeras i VST Live - och vice versa.

ljudmixningen helt live, men däremot kan man med fördel förse mixerbordet med färdiga subgrupper, direkt från VST Live. Du skapar enkelt olika outputs, men självklart sätter antalet ut- och ingångar på ditt ljudinterface begränsningen.

Setlist

Uppspelningsordningen av varje Song-modul är inte kopplad till den ordning de ligger i själva projektfönstret utan det kontrolleras i ett separat Setlist-fönster. Här kan du dessutom skapa flera olika alternativa listor och behöver därmed inte hålla på och flytta runt själva låtarna i arrangemangsdelen.

Routingvänligt

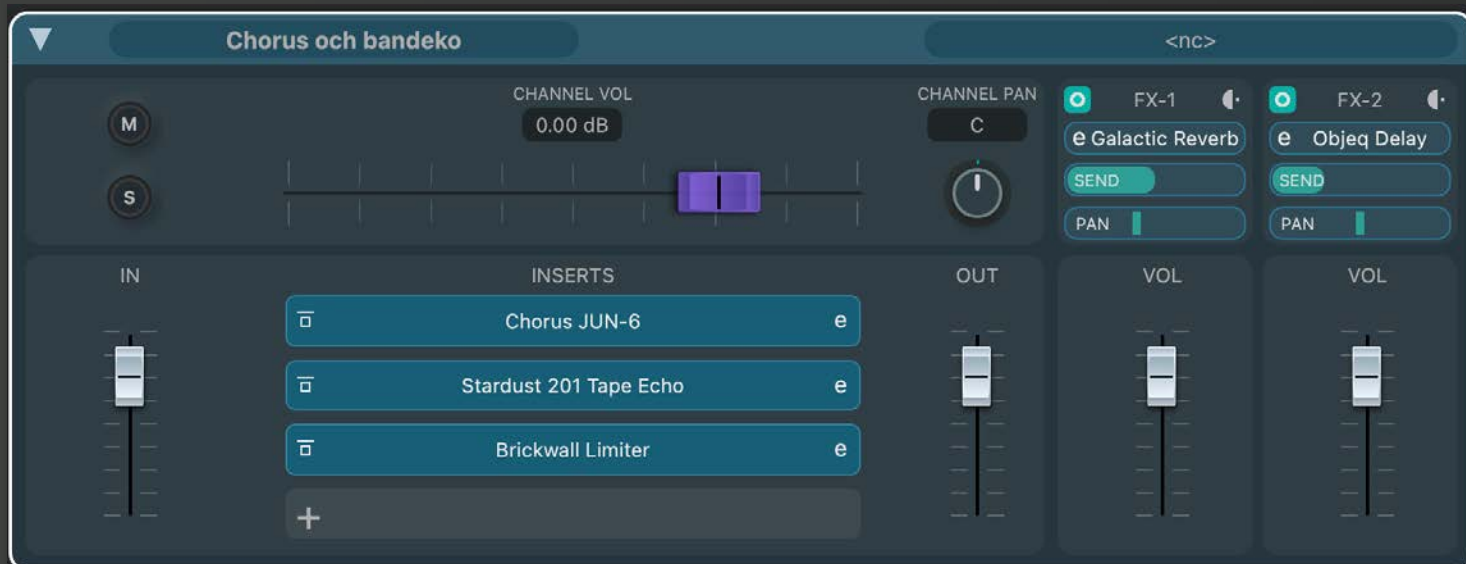
På både MIDI- och ljudsidan utgörs begränsningarna av vilken hårdvara du använder dig av, precis som vilket DAW som helst. Inuti själva

att man själv håller lite ordning. En bra hjälp är att de olika modulerna har olika färg i mixen (alltså interna saker som metronom, Beat, ljudspår, Stacks, Layers och så vidare). Det

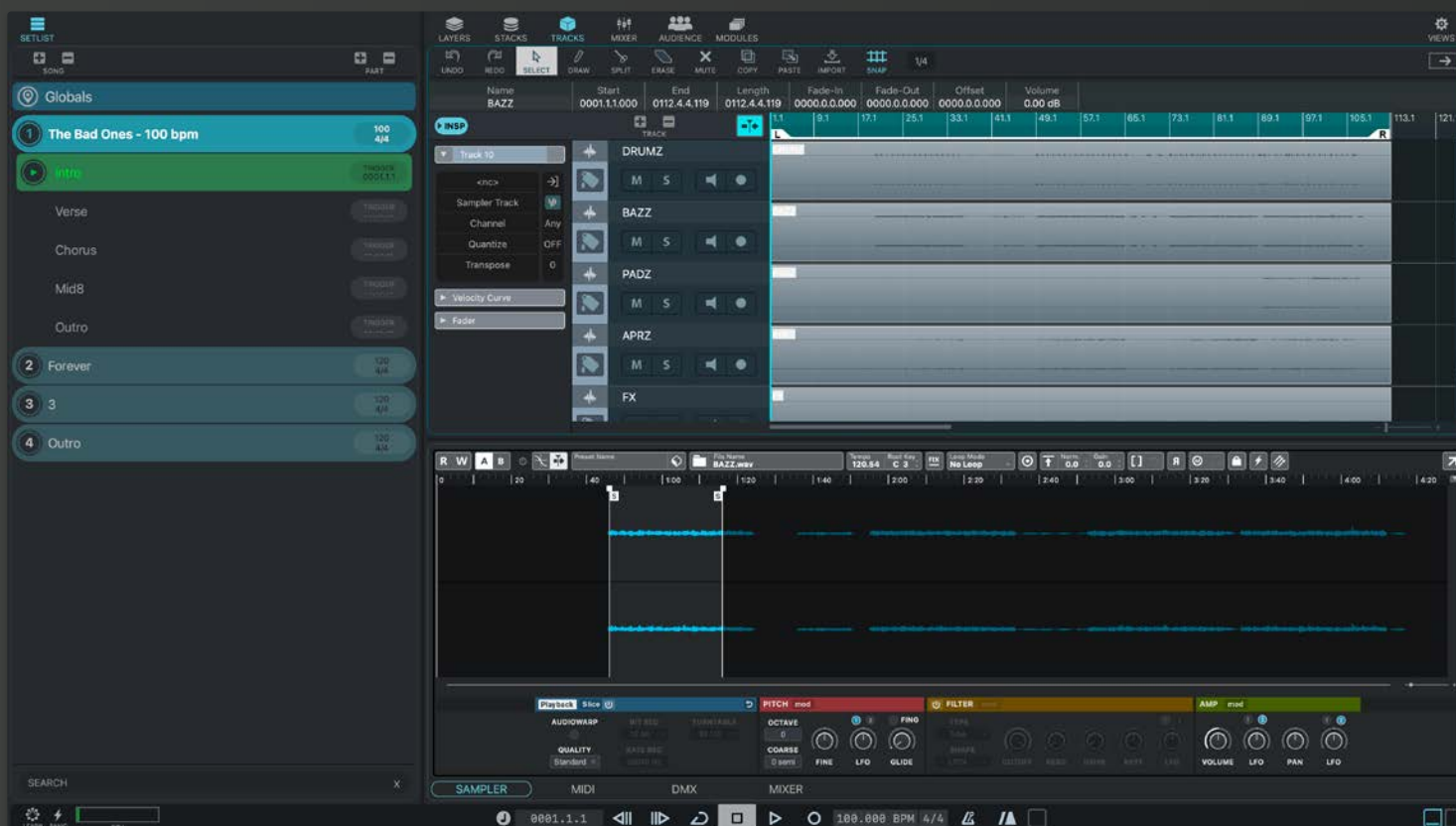
"Du är inte låst till att endast spela upp saker utan det går alldeles utmärkt att faktiskt använda VST Live som ett inspelningsverktyg."

VST Live är upplevelsen att signalkedjorna är tämligen öppna för egen routing. Samtidigt som det är väldigt bra ställer det också krav på

finns också många möjligheter att själv ändra färgscheman så att man har ett upplägg som passar den egna showen. ▶



Layer är VST Lives benämning på virtuella instrument-rack. Här både hantera dina plugin- och hårdvarusyntar i ett samlat gränssnitt.



De flest spårtyperna i Trackvyn känner vi igen från Cubase och Nuendo, till exempel Sampler track.

► VST Live Mods

Som vi berört tidigare finns också en tillhörande app för iPhone och iPad. VST Live Mods kan ses som en visuell motsvarighet till monitorlyssning för de som är med på scen och vid sidan av. Denna kommunikation fungerar bara om du äger Pro-versionen av datorprogramva-

1.1, har vi fått en version som faktiskt funkar hyfsat. Det finns fortfarande lite smågrejer som jag ställer mig frågande till. Filhanteringen öppnar både på Windows och Mac en egen variant där man inte har alla mappar synliga som i operativsystemets standardvisning. Det känns lite bakvänt och jag undrar varför man

VST Live ska begripa. Denna funktion är inte riktigt pålitlig då ljudevents ifrån originalprojektet inte nödvändigtvis hamnar på rätt ställe. Detta bottnar eventuellt i att importen inte tar hänsyn till BPM och när denna ändras i efterhand är de inte låsta enligt musikaliskt värde på tidsaxlarna.

Men, dessa buggar till trots så måste jag intyga att stabiliteten vid användning – alltså när alla saker är på plats – varit bra på alla tre datorer jag kör på. Eftersom jag inte är en visuellt kompetent person har jag så klart nördlat mig mest med ljudbiten men även lagt in ett par videospår och automatiserat lite DMX-data. Jag var till innan skarpt läge skeptisk till hur utklingningen mellan olika parts skulle fungera men det fungerade kanon och då har jag både använt de Steinberginstrument och effekter som följer med men även tredjeparts.

Att i ett DAW-gränssnitt kunna hantera både ljus, ljud och video på detta sätt ger artister en möjlighet att bättre få koll på helheten av sin show. Tidigare har dessa delar i regel inneburit ständigt hoppande mellan olika system. Nu är det i princip bara en extern video-editor som du behöver ha till hands då det inte finns några sådana saker i VST Live. Det senare är ingen kritik utan snarare ett konstaterande. I mitt arbetsflöde har jag i VST Live-projekten

"Men, dessa buggar till trots så måste jag intyga att stabiliteten vid användning – alltså när alla saker är på plats – varit bra på alla tre datorer jag kör på."

ran och det som kan visas i appen är Chords, Lyrics, Metronome och Notes och det enda du behöver göra för att få det att fungera är att se till att alla enheter är kopplade till samma trådlösa nätverk.

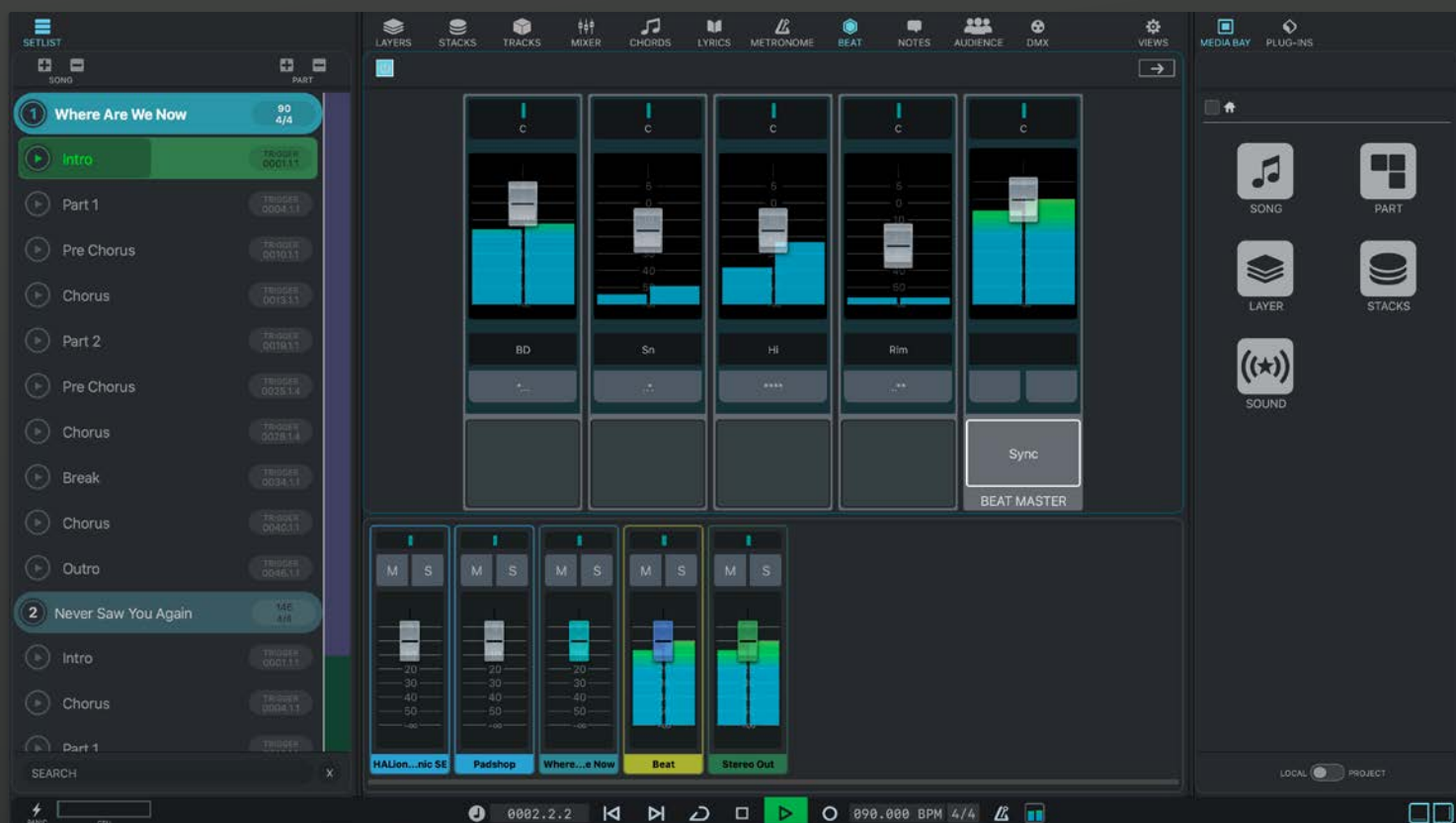
Lovande trots barnsjukdomar

När version 1.0 av VST Live släpptes var det många som var ivriga att komma igång, men det visade sig att tillverkaren haft lite för bråttom att släppa denna nyhet. Den allra första build'en var full med buggar, ett par bra mycket större än vad man ska förvänta sig efter en någorlunda vettig beta-testning. Men nu, i samband med

inte helt sonika använts sig av den som respektive plattforms utvecklare redan tagit fram.

Överlag är det en lite blandad känsla jag får av grafiken i de olika menyerna och delar av mjukvaran; det känns som en extra vända där man skulle kunna strömlinjeforma upplevelsen ytterligare. Jag ser också gärna att det blir möjligt att ändra ordning på kanalerna i mixern. Nu kan man göra detta i Tracks och jag skulle gärna se att dessa var sammanlänkade på ett bättre sätt.

Import av projekt från Cubase eller Nuendo ska också göras via ett mellansteg, där man från dessa exporterar ett filformat som sedan



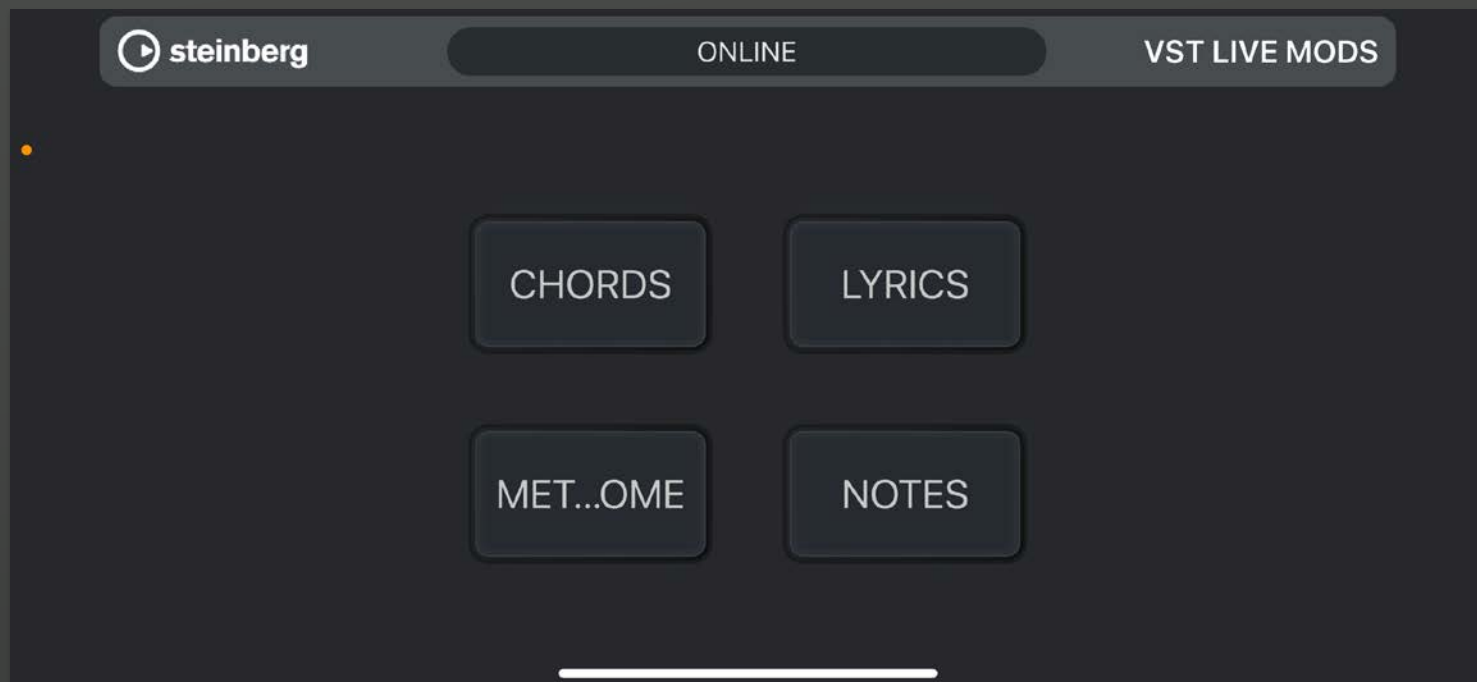
Den interna Beatmodulen.

importerat färdiga videosekvenser från de filmprojekt där varje låts video och/eller Spotify-kanvas tagits fram.

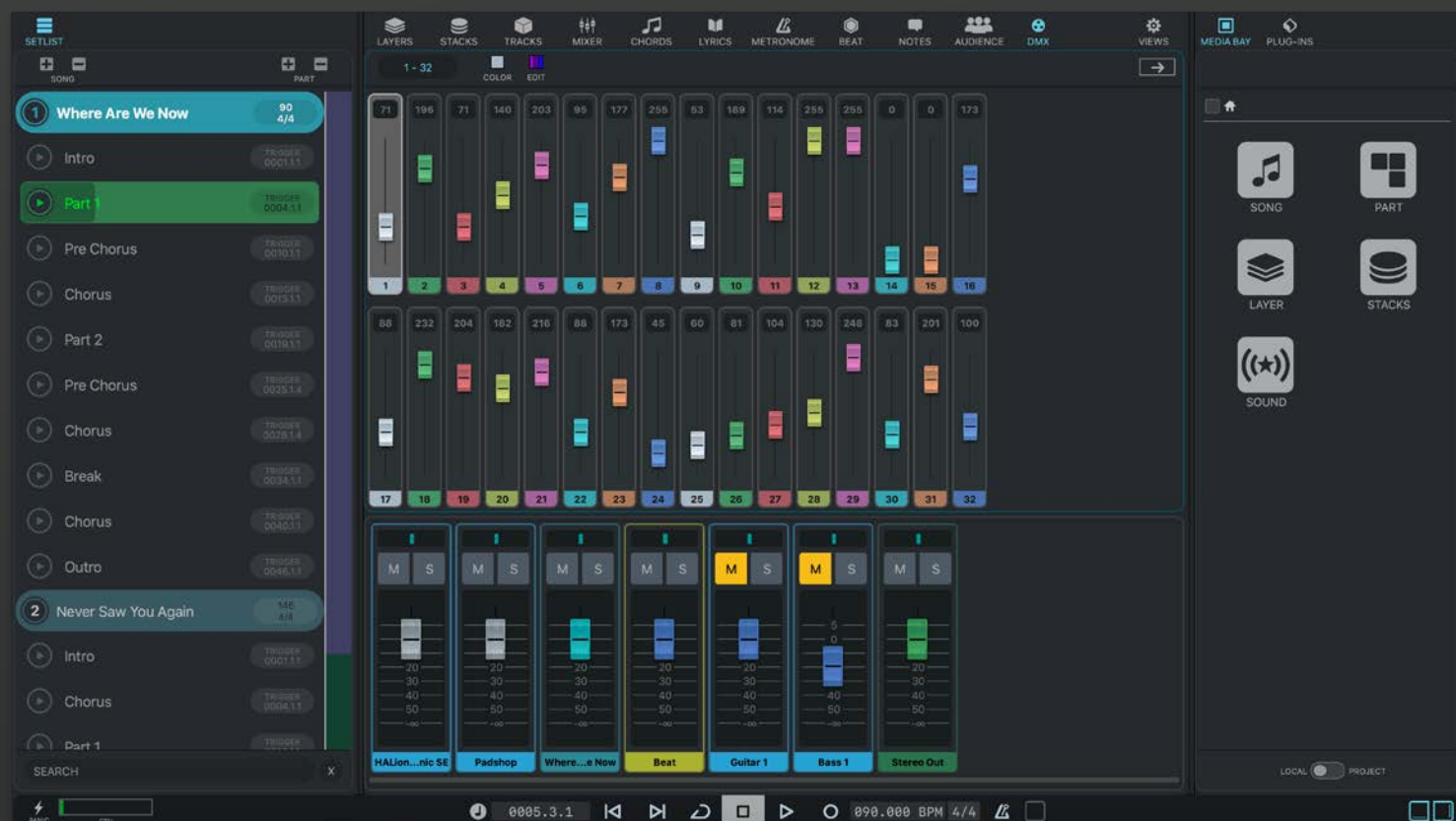
Hade djupgående realtidseffekter för video funnits med hade jag varit ytterst tveksam till

att det skulle rulla på så stabilt i slutändan, så denna begränsning känns fullt logisk. Vill man realtidsfiltrera filmsekvenser i egna effekter är det då bättre att synka livedatorn med en annan med något mer fullfjädrat videoprogram. Det

senare känns emellertid mer som en funktion som skulle kunna efterfrågas av visual arts-gänget, men för de flesta traditionella livesituationer enligt konsertupplägg är videostödet i VST Live fullt tillräckligt. **mm**



IOS-appen VST Live Mods gör det möjligt för VST Live Pro-användare att kommunicera Chords-, Lyrics-, Metronome- och Notes-modulerna.



DMX-mixen gör det enkelt att ställa färger på liknande sätt som vi mixar ljud.

Text: Peter Marchione
Foto: Steinberg

Steinberg Nuendo 12

Effektiviserar och finslipar

I Nuendo 12 bjuder Steinberg på det mesta av det som presenterades i senaste versionslyftet av Cubase. I Nuendo-uppdateringen finns också en hel del nytt för de som jobbar mycket med postproduktion och ljud till rörlig bild – med tydligt fokus på effektivitet och kompatibilitet.



Nuendo 12 bjuder på en hel del nya funktioner och hjälpmedel för post-produktion.



TESTDATORER

Dator 1 Windows 11 64-bit, Intel Core i7-9700F @ 3.00 GHz. 16 GB RAM

Dator 2 iMac Pro, macOS Big Sur, 3,2 GHz 8-Core Intel Xeon W, 32 GB RAM

TYP DAW för Mac och PC med tydligt fokus på post-produktion, ljud till bild och spel-ljudläggning

SYSTEMKRAV Internetanslutning krävs för aktivering, läsning av online-manualer och hantering av produktregistrering. 8 GB RAM, Skärm med 1440 x 900 upplösning.

PC: 64-bit Windows 10 Version 21H2, 64-bit Windows 11 Version 21H2, 64-bit Intel Core i5 (4:e generationen) eller AMD Ryzen-processor;

Mac: macOS Big Sur, macOS Monterey, (Native App, Rosetta 2 App på Apple Silicon) Intel Core i5 (mitten av 2013 eller nyare) eller Apple Silicon-processor.

PRIS 10 189 kronor, uppdatering från Nuendo 11: 2 029 kronor. Steinberg erbjuder även uppdateringar från äldre versioner, från Cubase samt olika varianter av competitive upgrader för de som har motsvarande programvara från någon annan tillverkare.

DISTRIBUTÖR Steinberg, www.steinberg.net

+ PLUS

- Ingen mer USB-dongle
- Workflow-effektiviseringar
- Redan föredömlig dialog-hantering är nu ännu bättre

— MINUS

- Det kryllar av hjälp-appar i datorn – en borde räcka

Nuendo finns i en enda version och inte i olika subnivåer som många andra DAW-lösningar på marknaden, inklusive Cubase. Steinberg erbjuder även Nuendo Live, men det är i slutändan en helt annan produkt som riktar sig till inspelning av liveframträdanden.

Hej då, USB-nyckel!

En stor nyhet i Nuendo 12 är att hårdvaru-nyckeln nu är ett minne blott. Samtidigt måste ändå poängteras att det ännu är för tidigt att helt avskriva gamla – och kanske inte alltid goda – eLicenser (inklusive donglen) då andra pluggar som vi kan tänkas äga, ännu inte migrerats till den nya plattformen. Eftersom Steinberg har rätt många produkter, och att de följer ett upplägg där de implementerar den nya dongel-fria upplevelsen främst i samband med helnummersuppdateringar, blir det till att ha lite tålamod.

Steinberg Activation Manager, det nya licenssystemet, är logiskt kopplat till ditt Steinberg ID i motsats till eLicenser. Du kan aktivera programmet på upp till tre datorer, lite i stil med Adobe Creative Suite. Dock med en stor skillnad i dagsläget: Steinberg erbjuder ännu inte någon möjlighet att själv avaktivera installationer på distans, det måste göras på den aktuella maskinen.

När det gäller själva installationsförfarandet är det fortfarande Steinberg Download Assistant som gäller. Denna är okej men det vore bra om inte hela programmet är låst när man laddar ned en uppdatering. Det vore ju kul om det gick att snoka runt och lägga till uppdateringar i kö under tiden man tankar ned.

Sedan måste jag också gnälla lite på att det blir en himla massa olika appar för att hålla koll på Steinbergs olika prylar i datorn: en för nedladdning, en för aktivering, en för ljudbibliotekshantering samt även eLicenser-mjukvaran, som kommer leva vidare parallellt ett bra tag. Det vore fint och de erbjöd en samslagslösning. Det skulle göra livet enklare och kundupplevelsen tajtare, för jag kan tänka mig att det blir utmaningar för supporten att hänvisa till olika appar.

AI-baserad röstdetektor

Inom post-bearbetning av film är ofta separation av ljudspår elementärt; det gäller att separera tysta partier och liksom rama in olika delar av tal – inte minst när man ska ersätta dialog och/eller dubba till olika språk. Vi har länge haft möjligheten att via smarta tröskelvärden leta reda på tystnad och utifrån det lokalisera tal, men i nya versionen har denna funktion blivit både smartare och snabbare. Hela Detect Silence-panelen har uppdaterats



Cubase- och Nuendoanvändare känner snabbt igen sig i VST Lives grafiska gränssnitt.

"En stor nyhet i Nuendo 12 är att hårdvarunykeln nu är ett minne blott."

med nya AI-baserade algoritmer, anpassade för att just lokalisera röster – även om det förekommer bakgrundsljud. Tidigare har denna funktion utgått ifrån ljudstyrka och inte alltid lyckats med uppgifter att leta rätt på dialog. Detta ledde till att man ofta fick dubbelkolla manuellt, vilket blir tidsödande om det rör sig om en längre film.

Jag testade den nya AI:n med ett spår med tre olika röster och rejält med bakgrundsljud och annat "störande". Det funkade kanon!

Snabbare editering

Också Audio Alignment har förbättrats. Det är nu möjligt att välja flera referensklipp att ha som master för exempelvis spår med ljud effekter och dubbar. Hela hanteringen är dessutom helt icke-destruktiv så att vi vågar prova oss fram, helt utan oro.

Freewarp-funktionen är inte längre inlåst i audio edit utan funkar nu direkt i projektfönstret. Visst, det gick tidigare att ha flera ljudfiler representerade i editorn men jag tyckte i alla fall personligen aldrig att man fick en vettig helhetskänsla på det sättet. Genom att kunna arbeta direkt i projekt-vyn har man bra överblick och finjusterandet blev rejält mycket snabbare. Funktionen funkar också på Folder Tracks, bara man ser till att aktivera Group Editing. I detta läge kommer också nya Phase Coherent Audiowarp väl till pass, i synnerhet när vi är inne och justerar multimikrofon-inspelningar, där läck och rumsljud annars kan ställa till det.

Steinberg har i nya Freewarp också gjort det möjligt att i efterhand kopiera Warp-markeringar mellan spår, idealiskt om man glömt exempelvis överhänget i en trum-multitrack.

Bättre ARA-integrering

Hela ARA-gränssnittet har fått bättre flyt i Nuendo 12. Du behöver inte upp och rota i menyerna utan de är tillgängliga i Inspector-strippen på varje kanal, inte helt olik vanliga effektpluggar. En ARA extension som följer med är Sound Radix Auto-Align Post 2 som i den nya implementeringen känns mer direkt i själva arbetsflödet. Nytt i sammanhanget är att denna, och även andra ARA extensions, kan användas på antingen enskilda event eller hela spår. Steinberg har också gjort det extra tydligt att se vilka spår som innehåller sådan,

genom en ikon. När en ARA är aktiverad på en kanal byts den interna audio editorn i Nuendo till den custom-variant som erbjuds i aktuell extension. En trevlig nyhet i själva hanteringen är att vi nu inte behöver använda export/import för att bränna in redigeringar, utan i Inspector finns en Make Track Extension Permanent-funktion.

Effektivare fades

Hantering av fade-kurvor har både fått nya förval och andra workflow-förbättrare. Ny favorit är att det nu finns separata kommandon för att antingen ta bort alla fade in eller alla fade out. Tidigare fanns bara en funktion för att ta bort alla varianter. En liten detalj som i verkligheten gör tråkigt arbete mindre tidsödande.

En hel del nytt har också introducerats på kortkommando-sidan, vilket bland annat innefattar mer hands-on när det kommer till range-hantering. En annan liten nyhet, som i praktiken blir klockren, är möjligheten att frikoppla nudge från musen. Det går nu alltså att exempelvis ha drag-släpp med musen kopplad till takter (eller någon annan musikalisk diversion) medan nudge i stället jobbar enligt frames eller millisekunder.

Vi har nu tagit upp några av de viktigaste

nyheterna inom detta område men det finns en uppsjö av olika finlir runt om i edit-delen av Nuendo 12.

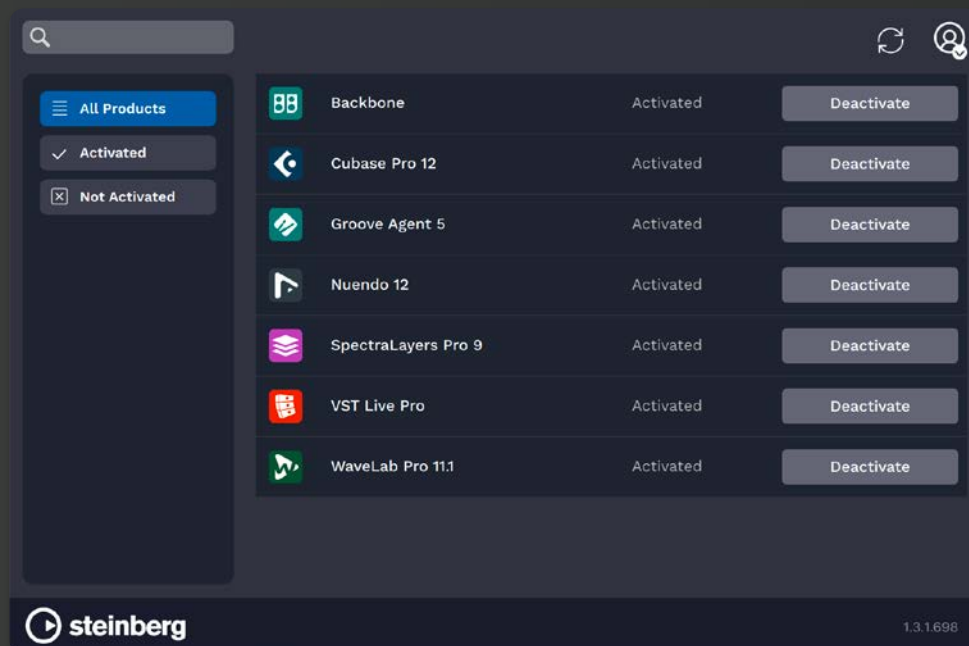
Logical Editor-nyheter

Logical Editor, en från början ofta förbisedd funktion med ursprung i Cubase som funnits med i evigheter, är ett otroligt kraftfullt verktyg där alla typer av studio- och post-produktion kan effektiviseras – rejält. Dels finns en samling färdiga kommandon, som med tiden blir fler och fler, men om man skaffar sig lite kännedom finns det i det närmaste inga gränser för vad man kan hitta på i denna del av mjukvaran.

Precis som tidigare hittar vi Logical Editor under Project-menyn men nu finns den i två delar: en ren Apply Preset-variant som endast ger oss tillgång till sparade förinställningar; fabriks- såväl som egenproducerade. Vill man trixa lite själv finns en Setup-variant bredvid. I den delen har utvecklarna lagt en hel del jobb på att förnya och förfina upplevelsen. Det är mer städat, konsekvent och inbjudande.

Hjälp med tonart och skalor

Nuendo har nu en Audio to Chords-funktion där vi kan drag-släppa ljudfilen direkt på ett Chord Track, varefter programmet ►



Med hjälp av Steinberg Activation Manager kan du köra Nuendo på upp till tre datorer – helt utan dongle.

"Ytterligare en nyhet är stödet för TTAL, det scriptspråk för språk-dubbning som används av Netflix."

- analyserar både ackord och tonartsbyten och placerar ut dessa på tidslinjen.

Oftast funkar det rakt av, men ibland kan det finnas anledning att klicka dubbelklicka på enskilda ackord och justera manuellt.

Scale Assistant har vi sedan tidigare haft tillgång till i MIDI-editorn av Nuendo. Nu har denna filtreringsvisning av aktuell tonart också introducerats till VariAudio-delen i Audio-editorn. Tillsammans med möjligheten att bearbeta fler spår åt gången (glöm inte att färgkoda, annars blir du antagligen förvirrad) så blir denna typ av ljudredigering väldigt närbesläktad med traditionell MIDI.

Dubb-nytt

ADR, alltså Automated Dialogue Replacement på engelska, är en central del i både ljudläggning och dubbning. I Nuendo 12 har genereringen av event-markeringar fått sig en rejäl uppdatering. Det går nu att välja alla event på

ett referensspår och sedan snabbt som ögat generera antingen position- eller cycle-markers, via nya funktionen Create Markers from Selected Events i Projekt-menyn. Därefter är det bara att exportera till CSV-fil och sedan mata in det som ska talas in i dubbningen till varje event, alternativt vara underlag för undertexter. Självklart kan den redigerade CSV-filen importeras tillbaka in i programmet. Jag vill här passa på att inflika att den rejält tillsnyggade Marker Editor-funktionen också gör det fullt möjligt att redigera allt, direkt inifrån Nuendo. Förutom att det sedan är överskådligt när man ska spela in dubbar så finns nu också riktigt bra filtreringsmöjligheter så att exempelvis endast en viss rollinnehavares material är synligt under dennes del av sessionen.

En extra bonus när det kommer till utbyte med andra programvaror är den nya ADR-API:n inuti Nuendo 12. Du kan nu jobba integrerat via Sounds In Syncs Edicue 4, antingen

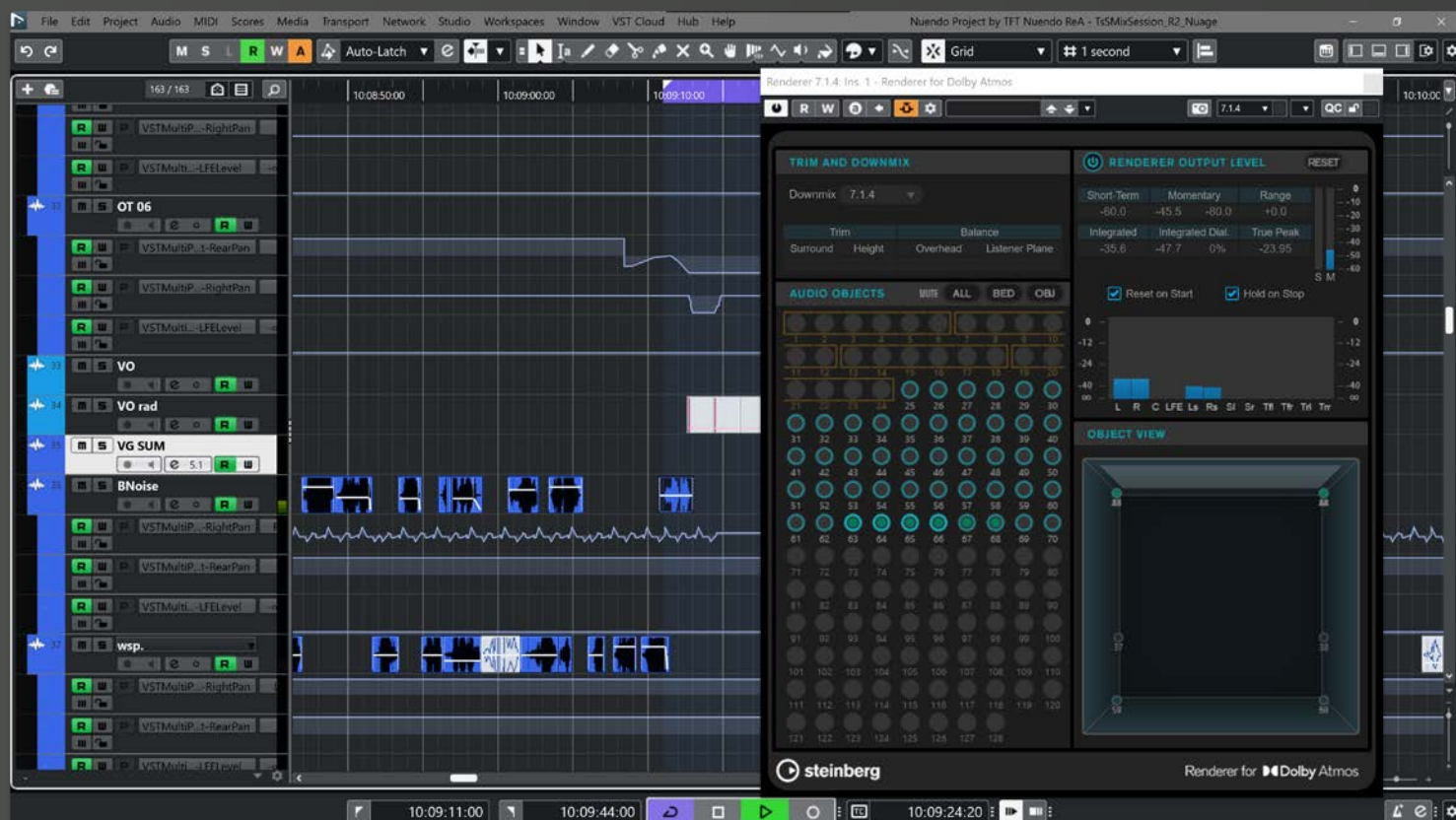
på egna datorn eller mot någon annan arbetsstation i ditt lokala nätverk.

Ytterligare en nyhet är stödet för TTAL, det scriptspråk för språk-dubbning som används av Netflix.

Smidig Dolby Atmos-setup

Nya Dolby Atmos Setup Assistant gör det enkelt att konvertera ett kanalbaserat projekt till Dolby Atmos. Under Project finns ADM Authoring for Dolby Atmos, med färdiga förval för att snabbt få en utgångspunkt att jobba vidare ifrån. Efter att ha valt vilka spår som ska vara objekt kan man sedan jobba vidare med detaljerad placering enligt olika standarder, inklusive Binaural för hörlurslyssning.

När vi ändå är inne och kikar på rumsupplevelse så är det värt att inflika att VST Multipanner nu har stöd för Sound Particles-appen Space Controller, som i praktiken låter dig använda din mobil som ett trollspö för att



Cubase och Nuendo-projekt måste först exporteras till ett gemensamt filformat, därefter kan det importeras i VST Live - och vice versa.

förflytta ljudens placering. Detta med hjälp av OSC Object Position Tracking i Nuendo.

Hörlursmatchning

Mixa i hörlurar är en riktig vattendelare men alla håller nog med om att det viktiga är att man har en lyssning som är konsekvent, oavsett om det rör sig om monitorhögtalare eller lurar. Nya pluggen Headphones Match erbjuder olika kompensationskurvor för mer än 380 olika hörlurar, som var och in testas med över 500 olika frekvenser. Här finns också olika reglage för att justera ytterligare, samt även emulera soundet i andra hörlurar. Effekten har en grafisk visning av aktuell kurva, som i sin tur kan dämpa eller ökas med hjälp av ett Amount-reglage.

Raiser - mer än en limiter

Det finns rätt många erbjudanden på marknaden som jobbar med modernare derivat av limiting, med lite mer kreativa ambitioner, och

nu får vi alltså en intern skapelse inuti Nuendo. Raiser, som denna heter, är inte nödvändigtvis en mastering-plugg, utan kan med fördelar användas på separata spår, bussar, parallellprocessande med mera.

Upplägget är enkelt: Först har vi ett input-reglage, som helt enkelt styr hur hårt vi belastar effekten, sedan kommer en mätare som visar reduktion, därefter en modul där vi väljer release-beteenden och sist en output-del.

Det är i Release-modulen som själva karaktären sätts och vi väljer mellan Manual, Auto, Restricted Minimum, Restricted Maximum och Aggressive. Manual är så klart för alla som "kan själv" och Auto är en mer traditionell variant. Restricted Minimum låter oss ställa ett lägsta värde för release medan Maximum-varianten erbjuder motsatsen. Den sista, Aggressive, är lite av det unika med Raiser: här snackar vi modern och attitydstinn komprimering som lyckas dra upp nivåer och stuns

på ett väldigt icke-pumpande sätt. Den liksom tar med sig hela loudness-biten utan att ge intrycket av för mosat sound.

Output-modulen tillhandahåller möjligheten att länka kanaler och ställa headroom för utsignalen. Vi har även en växel för att aktivera Intersample Clipping så vi kan med andra ord vara säkra på att headroom hålls. Ställer vi att vi ska hålla max på exempelvis -0,3 dB så löser Raiser det.

Sist, men långt ifrån minst, finns en Compare-knapp som ställer om output till samma nivå som den torra in-signalen. En mer rättvis jämförelse då vi människor tenderar att tycka/tro att högre volym är lika med att det låter bättre. Raiser stöder dessutom multikanal på upp till 7.0.4.

FX modulator

En rolig nyhet för att skapa modulations-effekter gör också entré i Nuendo 12. FX ►



Med den nya pluggen Headphones Match säkerställer du att du har rätt lyssning i dina händer.

- Modulator samlar en hel arsenal av effekter: Chorus, Filter, Width, Bit Crusher, Pitch Shifter, Compressor, Time Shifter, Flanger, MultiMod, Pan, Overdrive, Frequency Shifter, Volume och Reverb. Dessa kan därefter moduleras enligt individuella kurvor i pluggen – och om vi inte själva orkar rita in kurvorna levereras en herrans massa förval

att botanisera bland. Som extra krydda finns även sidechain-input och möjlighet till extern triggning via MIDI. Inte helt olik Izotope's Stutter Edit på sina håll.

Mix-nytt

En betydligt mindre kreativ plugin är Mixconvert, som nu uppdaterats till version

6. Denna matrisliknande skapelse är alltså till för att manuellt konvertera olika kanal-opsättningar, till exempel något surround till gammal hederlig stereo. Nytt denna gång är bland annat att Mixconvert V6 klarar av Dolby Pro Logic II med Lt/Rt-kodning, inklusive nittio graders fasvändning av surround-kanaler. Steinberg har med andra ord sett till att hålla denna plugg rätt i tiden. Genom att använda Mixconvert får man en rättvis upplevelse i både två-kanal och surround.

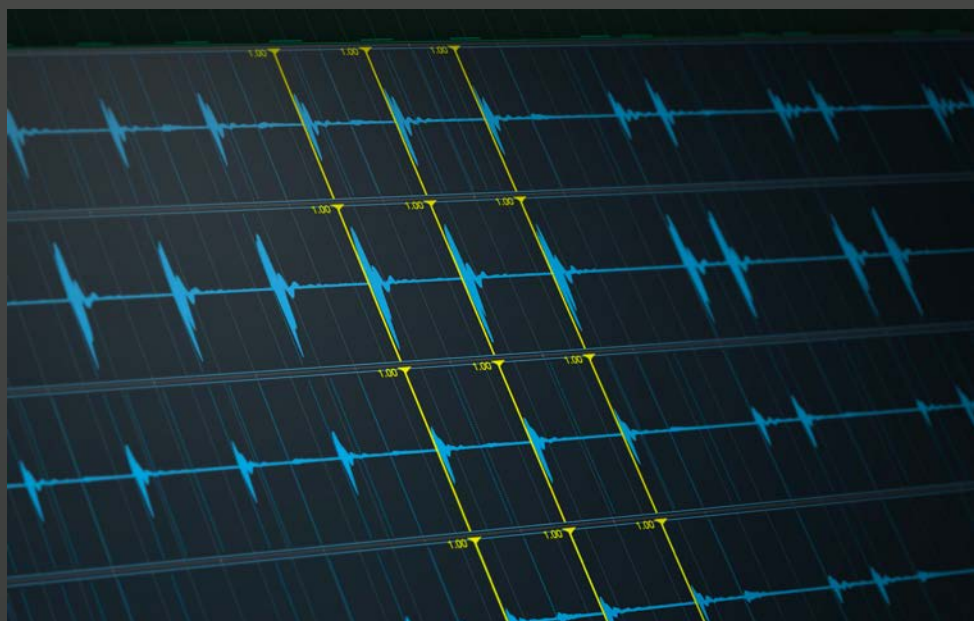
Ambidecoder, som jobbar med att hantera Ambisonics-ljud, har också uppdaterats. Det är nu möjligt att bygga en lyssning baserad på olika typer av källor och återge dessa i sina rätt placeringar.

Vi har sedan tidigare den trevliga mätarmekanot Supervision, där vi själva kan skapa egna vyer där vi mäter olika nivåer utifrån olika skalor och variabler. Denna samling har nu utökats med ytterligare sju moduler: en VU Meter, Loudness Ratio, LEW (a) Meter, Phase Balance, Spectrum Keyboard, Loudness Histogram och Level Histogram.

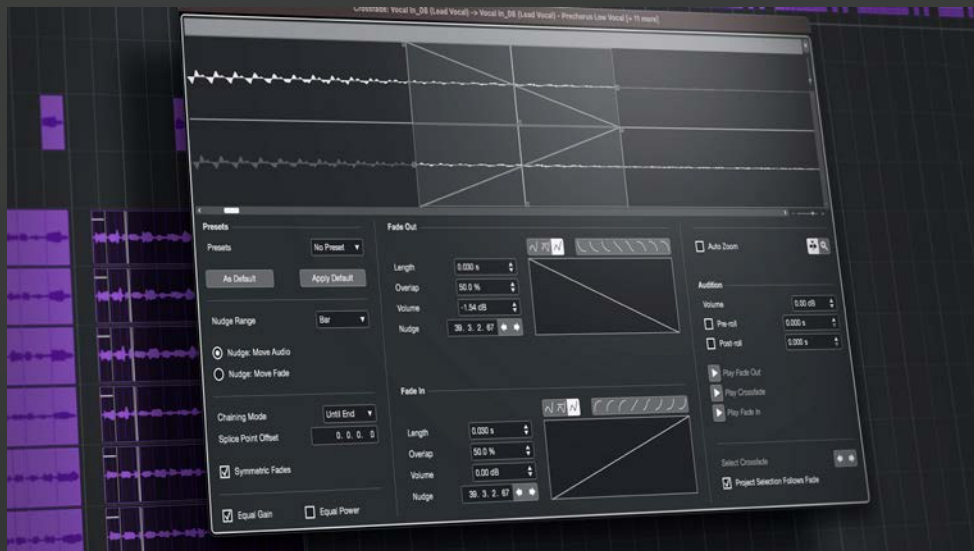
Helt ny midi remote

MIDI Remote har omarbetats från grunden och är nu mycket mer användarvänlig och anpassningsbar. Tidigare har denna krävt en rejäl skopa nördighet och tålmod för att verkligen få till något vettigt.

I Nuendo 12 tar Steinberg rejäla kliv och det hela utgår nu ifrån dels färdiga förinställningar, som dessutom automatiskt aktiveras om du kopplar in en extern kontrollenhet som finns färdigkonfigurerad i programmet, dels finns möjlighet för att skapa egna. I det senare fallet har tillverkaren lyckats med att erbjuda en tajt integrering i själva DAW-verkstanen: Skapande av egna upplägg är enkel drag-n-drop, snarare än kodande och letande bland CC-nummer. Därefter finns också olika växlar som gör det möjligt att kontrollera funktioner automatiskt anpassar sig efter vad som för tillfället är i fokus i Nuendo. Det är alltså inga problem att låta en extern låda vara låst till mixern medan din masterklaviatur hänger med i vad som för tillfället har arbetsfokus. Och visst, det kräver lite handpåläggning här och var men



Flerkanals-warping kan nu göras direkt i Arrange-fönstret och med minimal risk för fassfel.



Hanteringen av fade-kurvor har fått en rejäl uppfräschning, som inte minst innebär tidseffektivisering.

"ARA-lyftet är ett bra exempel men det finns många andra exempel runt om i hela upplevelsen som gör Nuendo 12 till ett givet val."

jämfört med tidigare är det långt mer användarvänligt och användbart.

Smått och gott

Som vanligt är det inte möjligt att få med precis allt som är nytt men vi har nog fått med det mesta av det viktigaste. Precis som i fallet med Cubase 12 har Steinberg i Nuendo 12 gjort en hel del insatser för att strömlinjeforma användarupplevelsen lite här och var. Det har städats i gränssnittet, i synnerhet i audio-editorn och hanteringen av både routing och export har lyfts ytterligare ett par snäpp. Här vill jag lägga till att Steinberg redan kört om de flesta andra tillverkare när det gäller det senare. För att nämna några nya detaljer som jag, och många med mig, uppskattar är möjligheten att exportera med sidechain och att det nu i projektfönstret går att frysa fler spår åt gången. Alla påfund som minskar antalet repetitiva tråkigheter faller mig i smaken.

En del pluggar har uppdaterats, ofta med små tillägg som ändå känns relevanta när man väl upplever dem. Ett exempel är Stepfilter, som fått random-reglage för cutoff och resonans. Den gamla dither-trotjänaren UR22HR är nu utbytt mot Lin One Dither. Men vi behöver inte oroa oss; gamla projekt kommer byta ut automatiskt.

Precis som i Cubase 12 bjuder man i Nuendo 12 på Verve, ett HALion-baserat piano med mycket karaktär. Kopplingen till post-produktion är inte helt uppenbar men hela instrumentet känns väldigt filmiskt överlag. Verve är väldigt bra att ha till hands när dialogen är för torr och det behövs en lite lagom subtil mood-generator.

Videomotorn har också fått kärlek av utvecklarna och känns mer stabil på både Windows- och Mac-burkar. På den sistnämnda krävs inte längre OpenGL och Nuendo 12 har även stöd för Apple Silicon. En brasklapp dock för att det i de första versionerna efter debutsläppet av tolvan var lite svajigt med detta, men tillverkaren har varit på tårna och löpande kommit med lösningar.

Tydligt helhetskoncept

En hel del av Steinbergs senare uppdateringar överröstas av den gemensamma glädjeyran över att vi nu slipper USB-nyckeln. Många har

förmodligen undvikit att köra Steinbergs DAW på sina bärbara av rädsla för att tappa bort denna.

Om vi i stället lyfter blicken och tittar på funktionalitet är det tydligt att Nuendo följer Steinbergs inslagna bana, där de sedan flera år lägger mycket fokus på att slipa på det som finns och inte hitta på en massa nya konstigheter som ingen bitt om. Visst, en hel del av nyheterna känner vi

igen från Cubase 12 men de riktigt stora vinsterna i att uppdatera Nuendo till nya versionen är att de verkligen strömlinjeformar hela post-processen – dels med egna funktioner, dels med bra implementering av andra tillverkares verktyg. ARA-lyftet är ett bra exempel men det finns många andra exempel runt om i hela upplevelsen som gör Nuendo 12 till ett givet val. **mm**



Det är numera riktigt enkelt att integrera externa MIDI-kontrollenheter i Nuendo.



Möjligheten att ha olika inställningar på snap och nudge är en av flera små detaljer i Nuendo 12-uppdateringen som innebär rejäl effektivisering i det dagliga editingsarbetet.



**KULTURAMA**

**MUSIKER
MUSIKPRODUKTION
SINGER/SONGWRITER
SÅNG – POP, ROCK & SOUL**

Sök nu till höstens starter!
www.kulturama.se/utbildningar
Nordens största skola för estetiska utbildningar



JB INREDNINGAR
RACKSKÅP – STUDIOMÖBLER

WWW.JBMUSIK.SE | TFN 0470-845 78



PRENUMERERA PÅ MM

**Gå in på hemsidan och välj
bland våra generösa
erbjudanden!**

**SPARA
UPP TILL
1000 KR!**

musikermagasinet.se

mm
MUSIKERMAGASINET

För annonsering i Gallerian, kontakta: Björn Hansen
bjorn@hansenforlag.se • 031-775 65 51

**Scott Gorham -Thin Lizzy| Dregen
Fredrik Thordendal | Kalle Moraeus
Chrissie Hynde | Moneybrother | Hagström
Claes Yngström | Ibanez | Ran | Mayones
Conklin Guitars USA | .strandberg***

www.lundgren.se

Lundgren
guitar pickups

London 12a Kit
6.995:- inkl. moms

**Rätta till akustiken
i ditt studiorum!**

PRIMAACOUSTIC
www.arva.se

**CD mastering/pressning
STEM remix (AI)**

★IZOTOPE ★WAVES
★HOFA ★ACON DIGITAL

AUDIOMIX

Verksam i Ö-vik sen 1995
audiomix@telia.com | 0730812159
www.audiomix.se

**Boken om
liveljud**

LIVELJUD



Ljudtekniker/Producentlinjen



konst & kultur
utbildning

Söker du den bästa utbildningen inom musik och musikproduktion?

- Kreativ yrkesutbildning 2 år
- Ljudteknik & musikproduktion
- Musik & låtskrivning
- CSN

studioblue.se
info@studioblue.se



MER FÖR PENGARNA MED MM-APPEN

Till dig som prenumererar på Musikermagasinet.

Med MM-appen får du tillgång till alla nummer av Musikermagasinet, från nummer tolv 2010 fram till nu, helt utan extra kostnad.

Ladda hem appen från
AppStore eller Google
Play.

Du hittar också MM på de
digitala prenumerations-
tjänsterna Issuu, Readly
och Paperton.



issuu

Readly

PAPERON

Available on the
App Store

ANDROID APP ON
Google play

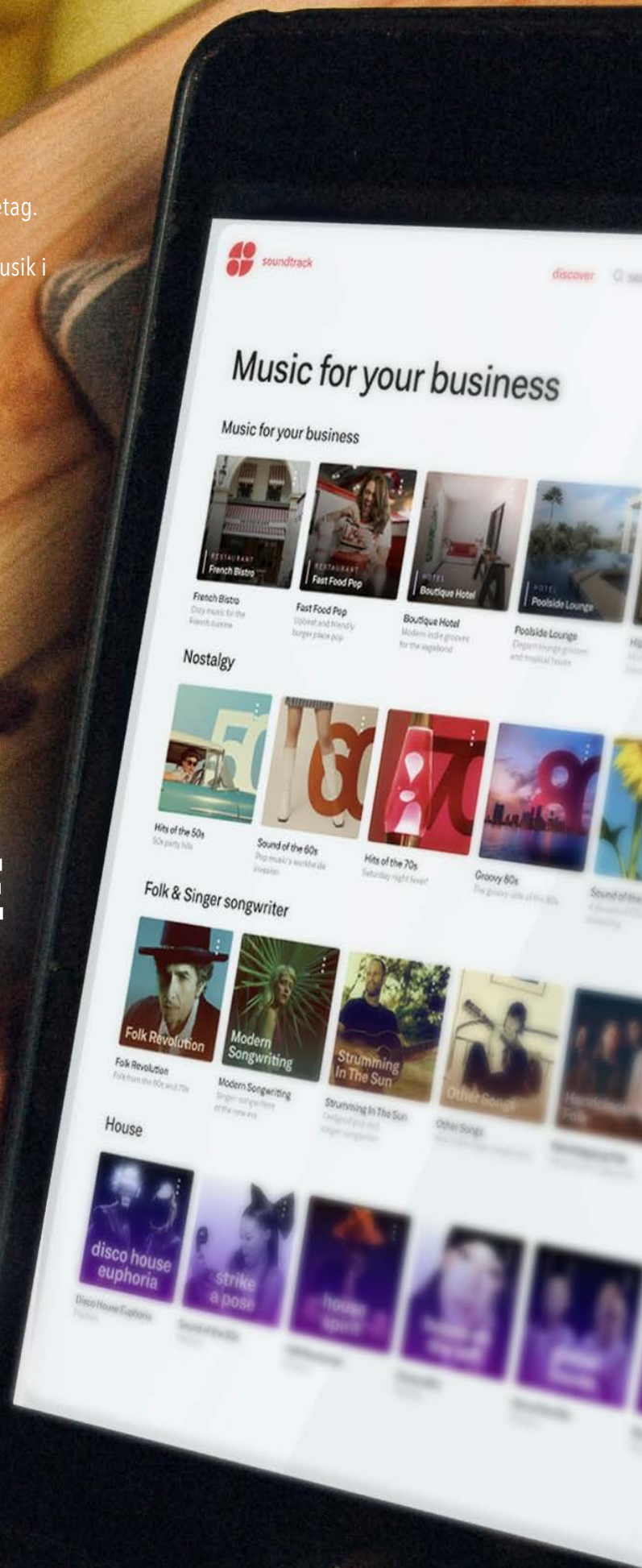
INTERVJU SOUNDTRACK YOUR BRAND

Svenska Soundtrack Your Brand är något av en Spotify-lösning för företag. Tidigare hette tjänsten till och med Spotify Business.

– Vi gör det enklare för bolag att göra rätt för sig när de använder musik i kommersiellt syfte, berättar Ola Sars, vd på Soundtrack Your Brand.

MM:S STORA UTBILDNINGSGUIDE INFÖR HT23

TESTER
NEUMANN
NDH 30
UNIVERSAL AUDIO
WOODROW '55, RUBY '63 & DREAM '65
CHERRY AUDIO
PLUGIN-INSTRUMENT & EFFEKTER



A woman with dark skin and short hair, wearing a grey and white patterned top, is smiling and holding a black Sony C-80 condenser microphone. The microphone is mounted on a stand and has a silver mesh grille. The background is a blurred recording studio with various equipment.

SONY

NYHET!

C-80 – Legendariskt sound i nytt format

Det klassiska SONY-soundet är en standard i musikvärlden sedan 1950-talet. C-80 baseras på det välkända soundet från den legendariska mikrofonen C-800G. Nu introduceras en ny klassiker – till ett oöverträffat pris.

Cirka pris inkl. moms **6.799 kr**

Besök din lokala musikaffär för en demo.



NORDIC AUDIO
DISTRIBUTION

www.nordicaudio.eu
nad@nordicaudio.eu

FEATURING KINGSLEY OKORIE OF THE CAVEMEN.

Fender
*American
Vintage II*

INTRODUCING THE NEW 1966 JAZZ BASS® IN SEA FOAM GREEN

BUILT TO ORIGINAL SPECS. ALL OF THEM.
INCLUDING A 1966 "U"-SHAPED MAPLE NECK WITH BOUND ROUND-LAM ROSEWOOD FINGERBOARD,
WHITE PEARLOID DOT POSITION INLAYS AND PURE VINTAGE '66 JAZZ BASS® PICKUPS.

©2022 FENDER MUSICAL INSTRUMENTS CORPORATION. ALL RIGHTS RESERVED.